

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Szalkszentmárton Község Önkormányzata

2018-2023.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	8
A település bemutatása	8
Értékeink, küldetésünk	13
Célok	13
Helyi Esélyegyenlőségi Program, Helyzetelemzése	15
1. Jogszabályi háttér bemutatása	15
2. Stratégia környezet	16
3. A mélyszegénységben élők és romák helyzete, esélyegyenlősége	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	39
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	50
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	56
7. Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	62
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és forprofit szereplők társadalmi felelősségvállalása	66
9. A Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánossága.....	67
A HEP Intézkedési Terve	67
Megvalósítás	74
Elfogadás	77

Előszó

Helyi Esélyegyenlőségi Program (röviden HEP)

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a írja elő a települési önkormányzatok számára.

A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (továbbiakban: 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend.) tartalmazza.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet (továbbiakban: 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet) 1. és 2. számú melléklete rögzíti azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek HEP elkészítésének alapját képezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (röviden HEP IT)

A HEP IT a helyzetelemzés során feltárt komplex problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket tartalmazza az Ebktv. 31. §-ának (2) bekezdése szerint. Az intézkedéseket a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend. 5. §-ában foglalt célok figyelembe vételével kell meghatározni. A HEP IT-t a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 3. számú mellékletében található forma szerint kell elkészíteni.

Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórum (röviden HEP Fórum)

A HEP-t a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (5) bekezdésének előírása alapján, elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A programalkotás során törekedni kell a települési önkormányzat egyéb fejlesztési terveinek, koncepcióival történő összhangjára.

Mindezekre és a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 2. számú mellékletének 9. pontjára figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó (állami) központi és önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, és civil szervezetek képviselőit, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/B. §-a által a 2000 fő feletti települések esetében előírt szociálpolitikai kerekasztal képviselőit.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- **mélyszegénységben élők**, (Általános értelemben mélyszegénynek az átlagostól lényegesen alacsonyabb életszínvonalon élő embereket tartják).
- **romák**, (Általános értelemben Romának (cigánynak) azokat az embereket tartják, akiknek megjelenése és vagy kifejezés-kultúrája sajátos jelleget hordoz).
- **gyermekek**, (Gyermekeknek általában a kiskorú természetes személyeket nevezik.)
- **nők**, (Általános értelemben nőknek a reprodukciós szempontból nőnek minősülő embereket tekintik).
- **idősek**, (Általában időseknek a nyugdíjas korú embereket tekintik).
- **fogyatékkal élők** (Általában fogyatékkal élőknek a mozgás, - látás, - hallás, - és értelmi problémákkal küzdő embereket tartják).

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség értelmezési kerete

Egyelő bánásmód és esélyegyenlőségi szempontból azért különböztetünk meg embereket, embercsoportokat, hogy érdekeiket védjük, közöttük az egyenlőtlenségeket csökkentjük.

Esélyegyenlőségi fogalmak:

Diszkrimináció, egyes államok csak megkülönböztetést, más államok negatív értelmű megkülönböztetést értenek. Az esélyegyenlőség biztosítását pozitív értelműnek tartjuk, ezért pozitív diszkriminációnak is hívjuk.

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség az igazságosság relációjában értelmezhető.

Az egyenlő bánásmód akkor igazságos, ha egyenlőket kezel egyenlően. Ha nem egyenlőket kezel egyenlően, akkor az igazságtalan helyzetet nem számolja fel, tehát igazságtalan. A nem megfelelő, azonban csak részben rossz.

A diszkrimináció jó. A megkülönböztetés az értelem, vagy az érzelem „terméke”, a pozitív diszkrimináció előfeltétele.

A diszkrimináció rossz. Ésszerű, ésszerűtlen, érzelmi vagy e módok hiányában különböztetünk meg valakit, vagy valakit, vagy valamit. (egyenes, - eshetőleges szándékkal vagy gondatlanul, kötelesség ellenesen.)

Az esélyegyenlőség biztosítása jó. Az esélyegyenlőség célja az emberhez méltó élet biztosítása. (Az emberhez méltó élet biztosítása nem jelent feltétlen előnyben részesítést).

Az esélyegyenlőség biztosítása rossz. Ésszerű, ésszerűtlen, érzelmi vagy e módok hiánya miatt részesítünk valakit előnyben. Az indokolatlan előnyben részesítés igazságtalan, és kiolthatja az ember motivációit.

A diszkriminációval sújtott, vagy sújtani szándékozott alanyi körbe minden személy beletartozik. (természetes, jogi,- és jogi személyiséggel nem rendelkező személyek)

Az esélyegyenlőségi rendelkezésekben részesített alanyi kör a hátrányt szenvedett, a hátránnyal szembesülő és a veszélyeztetett személyek köre. (volt, van, lesz idő reláció)

A diszkriminációt elkövető vagy elkövetni szándékozó alanyi körbe csak természetes személyek tartoznak bele.

Az esélyegyenlőségi cselekményeket elkövető, vagy elkövetni szándékozó körbe csak természetes személyek tartoznak bele.

A negatív diszkrimináció generális (nemzetközi, regionális, állami) szinten tiltott, kivételt magasabb érdekből tehetnek államok, az állam, és magánszemélyek.

Az esélyegyenlőség érdekében tett cselekmények generálisan engedélyezettek, korlátozzuk diszkriminációs tilalom, nemzetközi szerződések, Alaptörvény vagy jogszabály lehet.¹

Mélyszegénységben élők (Jövedelmi szegénynek azokat tekintjük, akiknek jövedelme nem éri el a mediánjövedelmek (306 500 Ft) 60%-át.(183 900 Ft).² Mélyszegénységben élőknek azokat tekinthetjük, akiknek jövedelme nem éri el a középjövedelmek 40%-át (122 600 Ft).

A mélyszegénység fogalom azonban bővebb, mint a jövedelmi szegénység.

Romák (A magyarországi romák a cigányság részét képezik, a jogirodalom a roma megnevezést a cigány megnevezéshez tapadó negatív sztereotípiák miatt használja).

Gyermekek³

Gyermek az a fiatalkorú személy, aki tizennyolcadik évét nem töltötte be. Fiatal felnőtt az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be.

Hátrányos helyzetű⁴ az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes

¹ Dr. Makkos Nándor NKE KDI jegyzet.

² <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/hazteletszin.pdf> Letöltés 2018.05. 23.

³ 1997. évi XXXI. törvény 5. §.

⁴ 1997. évi XXXI. törvény 67. §. A (1)

nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Hátrányos helyzetű munkavállaló.⁵ Hátrányos helyzetű munkavállaló az, akinek a munkaerő-piacra belépéshez segítségre van szüksége, illetve az alábbi kategóriák közül egybe beletartozik:

- minden olyan személy, aki 25 év alatti, vagy a tanulmányai nappali tagozaton történő elvégzését követő két éven belül van, és aki korábban nem szerzett első rendszeresen fizetett munkát;
- minden olyan migráns munkavállaló, aki a Közösségben mozog, vagy a Közösség területén tartózkodik, vagy a Közösség területén lakóhellyel rendelkezik a munkába állás érdekében;
- minden olyan személy, aki valamely tagállamban etnikai kisebbség tagja, és aki a nyelvi, szakképzési vagy munkatapasztalat profiljának fejlesztését követeli meg, hogy javítsa a stabil foglalkoztatáshoz való hozzáférés lehetőségeit;
- minden olyan személy, aki a munka világába kíván lépni vagy újra lépni, és aki legalább két éven át távol volt a munkából és az oktatásból, mert onnan elbocsátották, vagy családi életüket azzal összeegyeztetni nem tudták;
- minden olyan személy, aki egyedül él gyermekkor után vagy gyermek;
- bármely olyan személy, aki nem rendelkezik közép, vagy felsőfokú végzettséggel vagy annak megfelelővel, aki nem rendelkezik munkával, vagy aki elveszíti munkáját;
- minden olyan személy, aki 50 évesnél idősebb, aki nem rendelkezik munkával, vagy aki elveszíti munkáját;
- bármely hosszú távú munkanélküli, azaz bármely olyan személy, aki a megelőző 16 hónapból 12-ben munkanélküli volt, vagy 25 év alattiak esetében a megelőző 8 hónapból 6-ban;
- minden olyan személy, akit a nemzeti jognak megfelelően szenvedélybetegnek ismertek el;
- minden olyan személy, aki a szabadságvesztés vagy más büntetőjogi intézkedés kezdete óta nem szerzett rendszeresen fizetett munkát;
- minden NUTS II-es földrajzi területen élő nő, ahol az átlagos munkanélküliség legalább kétnaptári éven át meghaladta a közösségi átlag 100% -át, és amely területen az elmúlt három naptári évből kettőben a női munkanélküliségi ráta meghaladta a férfi munkanélküliségi ráta 150% -át; (NUTS II-es földrajzi területen a lakosság száma 800 ezer és 3 millió fő között van)

Nők (Nőknek reprodukciós szempontból nőknek minősülő, valamint nem-választó embereket tekintünk, akik a nemüket ruházat, megjelenés vagy testmódosítással választják, beleértve a többszöri sebészeti beavatkozást is. A nők nem tartoznak transzszexuális, transzvesztita, kereszt-

⁵ Commission Regulation (EC) No 2204/2002 of 5 December 2002 on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid for employment Article 2. (f)

dresszív, androgyne, poligender, genderqueer, agender, nem-változatba, vagy bármely más nem női nemi identitásba és nemi kifejezésbe, és a férfiak közé.)⁶

Idősek (átmenet kora: 45/50 – 55/60 év, idősödés: 60 – 75 év, idősor: 75 – 90 év, aggkor: 90 – 100 év, 100 év felett: matuzsálemi kor.⁷ Esélyegyenlőségi szempontból már a 40 év felettieket is időseknek, munkaerő-piaci diszkriminációval veszélyeztetett korúaknak tartjuk. Hátrányos helyzetűek lehetnek, a kötelező nyugdíjazással sújtott munkavállalók is.)

Fogyatékkal élők (Fogyatékos személy az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszicho-szociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.)⁸

Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt, (...) tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága) miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.⁹

Elkövetési alakzatai: **zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás, valamint a felsoroltakra adott utasítás.**

Zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, melynek célja vagy hatása valamely fent említett tulajdonsággal rendelkező személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő vagy támadó környezet kialakítása.¹⁰

Jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely egyes személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától jogellenesen elkülönít.¹¹

Megtorlásnak minősül az a magatartás, amely az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt kifogást emelő, eljárást indító vagy az eljárásban közreműködő személlyel szemben ezzel összefüggésben jogsérelmet okoz, jogsérelem okozására irányul vagy azzal fenyeget.¹²

Közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.¹³

Rendelkezés alatt magatartást, intézkedést, feltételt, mulasztást, utasítást, gyakorlatot értünk. Alapvető különbség a két „megkülönböztetés” között, hogy míg a közvetlen hátrányos megkülönböztetés szándékosan történik, a közvetett hátrányos megkülönböztetésnek a szándékosság nem feltétele. Míg a közvetlen diszkriminációnak nem feltétele az eredmény bekövetkezése, addig a közvetett diszkrimináció az eredményre való tekintettel állapítható meg.¹⁴

Kivételek az egyenlő bánásmód elvének alkalmazása alól:

A nem egyenlő bánásmód jogellenes, míg az igazolt nem egyenlő bánásmód jogszerű, mert jogszabályba van foglalva. Igazolt nem egyenlő bánásmód esetén magasabb érdek „felülírja” az egyenlő bánásmód követelményét. Az Ebktv. szerint: „Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat (a továbbiakban együtt: rendelkezés) nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét,

a) amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik **alapvető jog** érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos,

⁶ Dr. Makkos Nándor NKE KDI jegyzet, 2018.

⁷ Gerontológia előadás, Dr. Bajusz Klára egyetemi docens PTE FEEK, 2015

⁸ A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4 §.

⁹ 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (Ebktv) 8. §

¹⁰ Ebktv 10 § (1)

¹¹ Ebktv 10 § (2)

¹² Ebktv 10 § (3)

¹³ Ebktv 9. §

¹⁴ Dr. Makkos Nándor NKE KDI jegyzet, 2018.

b) amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben **tárgyilagossá mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.**¹⁵

Faji hovatartozás, bőrszín, nemzetiség, nemzetiséghez való tartozás, alapján történő megkülönböztetés esetében nincs mérlegelésnek helye, (alapjog érvényesülésére, vagy ésszerű indokra hivatkozásnak).¹⁶

Igazolt lehet a nem egyenlő bánásmód az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján, ha „egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges. Igazolt lehet tehát nemzetbiztonsági cselekmények esetén, különösen bármely törvényi, vagy a Tanács elrendelése esetén, a miniszter által elfogadott bármely eszköz alapján, illetve hogy eleget tegyen a miniszter által előírt rendelkezésnek. Nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a megkülönböztetés, a kirekesztés vagy az adott munkához kapcsolódó, a benne rejlő követelményeken alapuló preferencia sem, illetve a munkaviszonyokban sem, ha az a munka jellege miatt kikerülhetetlen. A „kikerülhetetlen” ok lehet jogi jellegű vagy tényleges ok. A Tanács irányelve szerint „Nagyon korlátozott körülmények között igazolható az eltérő bánásmód, ha a valláshoz, meggyőződéshez, fogyatékosághoz, korhoz vagy szexuális irányultsághoz kapcsolódó jellemző valódi és meghatározó alkalmazási feltételt eredményez, amikor a cél jogos és az alkalmazási feltétel arányos.”¹⁷

Az esélyegyenlőség javítása, az egyenlő bánásmód érvényesítése szempontjából releváns, a társadalom különböző csoportjainak együttélésére vonatkozó stratégiák¹⁸

Asszimiláció: A kisebbség beolvad a többségbe: önkéntesen vagy kívülről való nyomás hatására átvéve annak kulturális sajátosságait és elhagyva a sajátját.

Marginalizáció: Valamely társadalmi csoport önhibáján kívül a társadalom peremére kerül.

Szegregáció: A társadalom valamely szegmensében megvalósuló erőszakos és/vagy intézményi-strukturális, nyílt és/vagy rejtett elkülönítés.

Szeparáció: A társadalmi kirekesztéssel és/vagy a társadalmi asszimilációval szembeni védekezésként megvalósuló önkéntes elkülönülés (pl. nemzetiségi intézmények).

Integráció: A társadalom különböző csoportjainak közös térben megvalósuló sikeres együttélése, illetve az együttélés feltételeinek megteremtése. Az integráció egyik változata a „rideg integráció”, mely fókuszában a csoportheterogenitás létrehozása áll, és amely nem tesz tartalmi beavatkozást a heterogén csoportban történő sikeres fejlesztésre.

Inklúzió: Alapértelmezése a befogadás, azaz az exklúzió (kirekesztés) ellentétes irányú folyamata. Azon a társadalmi felismerésen alapul, hogy különböző életmódok és identitások létezhetnek egy időben és egy helyen, és hogy a közöttük létrejövő kommunikáció gazdagítja mindegyik résztvevőt. Az inkluzív társadalom, mint szemlélet követői a kölcsönös befogadást tartják szem előtt minden területen.

Inkluzív (befogadó) nevelés: Az integráló nevelési térben a gyerekek/tanulók befogadó nevelése akkor tud megvalósulni, ha a gyerekek/tanulók társadalmi és kulturális háttéréből, valamint egyéni adottságaiból adódó különbségeire az intézmény komplexitásában képes reflektálni. Vagyis inkluzív az az oktatást-nevelést megvalósító intézmény, mely a gyerek/tanuló csak rá jellemző sajátosságait maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra értékékként építve alakít ki befogadó környezetet.

¹⁵ Ebktv. 7§ (2) a, b.

¹⁶ Ebktv. 7§ (3)

¹⁷ A Tanács 2000. november 27-i 2000/78/EK Irányelve a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról (23)

¹⁸ Varga Aranka (2006) Multikulturalizmus – inkluzív oktatási rendszer. In Ismeretek a Romológia Alapképzési Szakhoz. PTE Pécs.

Bevezetés

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Szalkszentmárton Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait,¹⁹ valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Mindezekre és a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 2. számú mellékletének 9. pontjára figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék.

Szalkszentmárton Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum tanácskozásán elhangzottakat figyelembe véve került kidolgozásra, és elfogadásra.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Szalkszentmárton Bács-Kiskun megye északi részén, a Kiskunság szélén, a Duna bal partján fekszik, attól 4 km-re. Budapesttől és Kecskeméttől egyaránt 60 km választja el. A település lapos határa a Duna ártere volt. Kedvező adottságai miatt már az őskorban is éltek itt emberek.

A régi iratok három falut említenek: Szalk, Szentmárton és Kis Csaba. Ezek közül Szalk volt a legnépesebb. A falvakat a tizenöt éves háború pusztította el, s a XVII. századi újratelepedés során a megtizedelt, szétszóródott lakosság már egy helyen, a mai település területén húzódott meg. A falu képét alapvetően meghatározó lakóházak fele a XVII. század végétől a XX. század elejéig épült nemesi udvarházakat utánzó tornácos parasztház. Európai viszonylatban is ritka látvány a szigorúan zárt faluközpont, benne a falusi klasszicista építészet egyik remeke, a községháza műemlék épülete. Műemlék a főtéren álló kései barokk református templom, valamint a Beálló fogadó kocsiszínnel, amely ma a Petőfi Emlékkiállítás néprajzi, irodalmi és helytörténeti gyűjteményének ad helyet. A főtéren áll a Márton László által készített egész alakos Petőfi szobor. (Petőfi 112 verset írt a faluban, édesapja két évig bérelt itt mészárszéket.)

¹⁹

Gazdasági program, Településszerkezeti terv, Településképi Arculati Kézikönyv

A Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymissziója és a Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény Családsegítő Szolgálat és Gyermekjóléti Szolgálat biztositják településünkön a szociális alapellátást.

A községben a hitélet gyakorlására a következő egyházak vannak jelen:

- Római Katolikus Egyház
- Református Egyház

Szalkszentmárton közéletét színesítik civil szervezeteink, akik a megjelölt egyesületi célon felül tevékenyen vesznek részt közösségi programokon is.

Szalkszentmárton 2013- január 1-jétől a Kunszentmiklósi járáshoz tartozik, melynek székhelye Kunszentmiklós. Területe 769,81 km², népessége 29 748 fő, népsűrűsége 39 fő/km² volt a 2012. évi adatok szerint. Három város (Kunszentmiklós, Dunavecse és Szabadszállás) és 6 község tartozik hozzá.²⁰

2.1.2. Gazdaság

Szalkszentmárton gazdasági életében kiemelkedő helyet foglal el a történelmi hagyományokkal rendelkező mezőgazdaság. A klíma és a talajadottságok azt eredményezték, hogy az elmúlt századokban a mezőgazdálkodás alakíthatta döntően ennek a vidéknek az életét és sokszínű arcát. Az elmúlt években a növénytermesztésből élők több nehézséggel kényyszerültek szembenézni (aszály, talajvízszint süllyedése, szélpusztító hatása stb.), de a vidéki emberek kötelességtudata, helytállása ezekben az időszakokban is példaértékű volt.

A Győri székhelyű Agrofeed Kft termékeit a szalkszentmártoni premix- és takarmányüzemben gyártja, ahol közel 100 főt foglalkoztatnak, többségük szalkszentmártoni lakos. Az üzemben 2006-ban indult a termelés. A tízhektáros területen, festői környezetben, EU támogatás igénybevételével megépített üzem megfelel a legszigorúbb minőségi és gyártásbiztonsági előírásoknak. Az Agrofeed Kft Magyarország legdinamikusabban fejlődő vállalatai közé tartozik. 2010-re jól működő, korszerű

²⁰

<http://jarasterkep.hu/kunszentmiklosi-jaras-terkep/kunszentmiklos-a-jaras-terkepen-kunszentmiklos-a-kunszentmiklosi-jarashoz-tartozik-kunszentmiklos-elhelyezkedese-a-kunszentmiklosi-jarasban.html>, Letöltés 2018. 05.23.

középvállalattá fejlődött, ezzel nemcsak Magyarország, hanem Közép-Kelet Európa egyik meghatározó premixgyártója működik településünkön.

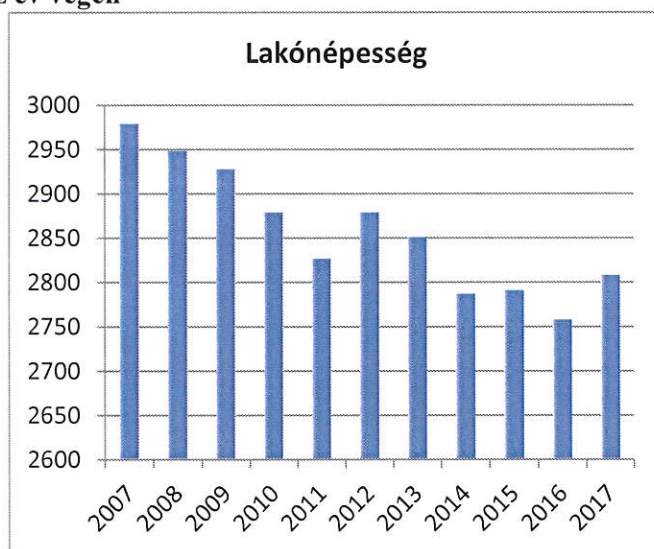
A 2008-ban átadásra került a Dunavecset Kisapostaggal összekötő „Pentele híd”, mely még jobban elősegíti a fejlődést a térségben. A híd összeköti a nyugati országrészt a keletivel, elsősorban így Dunaújváros közelsége jelent előnyt a település lakosainak, mivel mind munkalehetőségek szempontjából, mind az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés, és nem utolsósorban, a multi bevásárlóközpontokban való kedvezményes vásárlások lehetőségével.

2.1.3. Demográfiai adatok

A falu lakónépességének az elmúlt 10 évben stagnált, kis mértékben csökkent.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	2979	
2008	2948	99%
2009	2928	99%
2010	2879	98%
2011	2827	98%
2012	2879	102%
2013	2851	99%
2014	2787	98%
2015	2791	100%
2016	2758	99%
2017	2809	102%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

A lakosságsökkenés, stagnálás főbb okai között említhetjük, hogy egyre kevesebb gyermek születik, a fiatalok a tanulmányaik befejezése után elvándorolnak, és így a falu elöregedik, melyet a mellékelt diagramok is igazolnak. A hasonló méretű településekhez képest a helyi lakosságszám stagnálása szerencsésnek mondható.

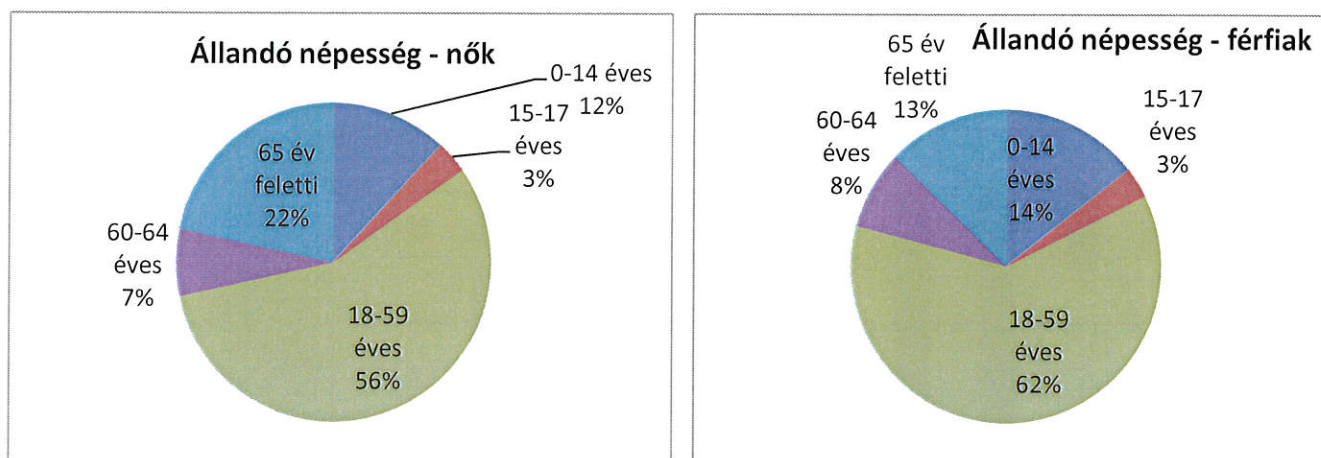
2. számú táblázat - Állandó népesség

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	1396	1413	2809	50%	50%
0-2 évesek					
0-14 éves	165	203	368	45%	55%
15-17 éves	46	45	91	51%	49%
18-59 éves	788	869	1657	48%	52%
60-64 éves	96	114	210	46%	54%
65 év feletti	302	181	483	63%	37%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

A táblázat a 2017-es adatokat tartalmazza.

A lakosság nő – férfi arányának megoszlása közel 50-50%. Különbség leginkább az idősebb korosztály esetében látható. A nők közül többen érik meg a 65 év feletti életkort.

Az állandó népesség összetétele és öregedési indexe szinte változatlan maradt az elmúlt években, az odavándorlások száma némelyest alacsonyabb az elvándorlásénál.

3.számú táblázat - Öregedési index

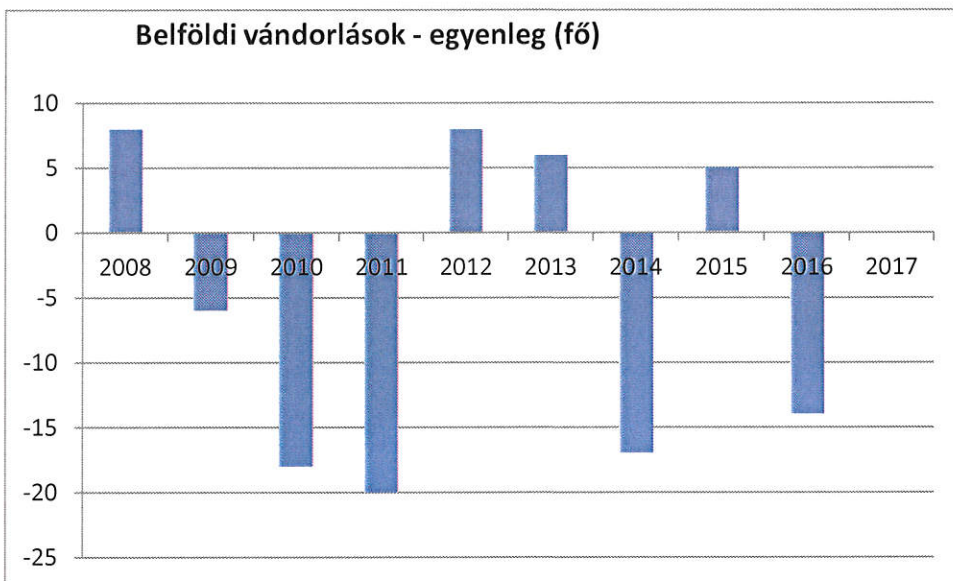
	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	n.a.	n.a.	n.a.
2008	474	446	106,3%
2009	481	438	109,8%
2010	471	433	108,8%
2011	472	415	113,7%
2012	463	418	110,8%
2013	466	407	114,5%
2014	466	396	117,7%
2015	474	379	125,1%
2016	483	368	131,3%
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	59	51	8
2009	57	63	-6
2010	48	66	-18
2011	42	62	-20
2012	69	61	8
2013	63	57	6
2014	54	71	-17
2015	61	56	5
2016	55	69	-14
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

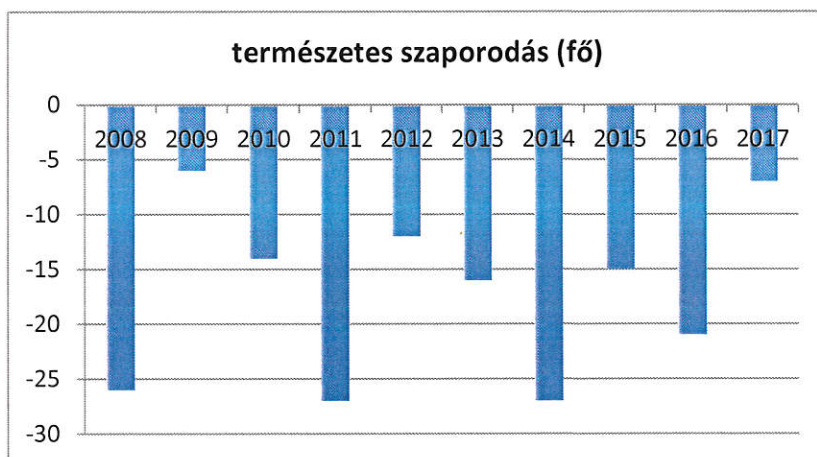

5.számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	20	46	-26
2009	33	39	-6
2010	29	43	-14
2011	10	37	-27
2012	24	36	-12
2013	23	39	-16
2014	22	49	-27
2015	20	35	-15
2016	14	35	-21
2017	36	43	-7

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

A 2014-ben kiugróan magas volt a halálozások száma. A születések számának növekedése a CSOK-nak köszönhető. 2017-ben 36 gyermek született.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Hátrányos megkülönböztetés által leginkább sújtott csoportok

- akadályozott/fogyatékossgal élő/megváltozott munkaképességű emberek
- alacsony végzettségűek, iskolából lemorzsolódók
- pályakezdő fiatalok, munkatapasztalattal nem rendelkezők
- (tartósan) munkanélküliek
- alacsony munkaintenzitású háztartásban élő emberek
- romák
- rossz közlekedésű településen élők
- (jövedelmi, lakhatási) szegények
- migránsok
- fogvatartottak, börtönből szabadultak
- szenvedélybetegek
- hajléktalanok
- hátrányos helyzetű családokban/ állami gondoskodásban élő gyerekek, fiatalok
- 45 év feletti inaktívak
- idősök

A csoportok között átfedések lehetségesek, illetve a hátrányok halmozódhatnak.

Szalkszentmárton község esélyegyenlőségi programja az esélyegyenlőségi törvény szellemében készült el, amelynek során figyelembe vettük az önkormányzat és az intézményeinél felmerülő esélyegyenlőségi elképzeléseket, terveket.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az esélyegyenlőség elősegítésének célja a megkülönböztetésből fakadó hátrányok társadalmi szintű csökkentése. A programok végrehajtása során ez olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során.

A1303/2013/EU rendelet I. melléklet 5. pontjával és a PM 1. B fejezet 1.5. részével összhangban a cél keretében érvényesül:

- a hozzáférhetőség horizontális célkitűzése, biztosítva az ESB alapok által társfinanszírozott javakhoz és szolgáltatásokhoz történő hozzáférést mindenki számára,

- a népesedési kihívások kezelése, melynek keretében elősegítjük az összes életkori csoport társadalmi befogadását.

Szalkszentmárton Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében:

1. képzettséghez való hozzáférés
2. munkaerő-piaci pozícióhoz és foglalkoztatási feltételekhez való hozzáférés
3. lakhatáshoz és lakhatási környezethez való hozzáférés
4. egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés
5. közlekedéshez való hozzáférés
6. társadalmi és közösségi kapcsolatrendszerhez való hozzáférés
7. információhoz való hozzáférés
8. közszolgáltatásokhoz való hozzáférés (szociális, gyermekjóléti, és más kormányzati, önkormányzati közszolgáltatások)
9. hatalomhoz, önrendelkezéshez, önérvényesítéshez való hozzáférés
10. befogadó közösséghez való hozzáférés - szemléletformálás

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP Intézkedési Tervének célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. 1. Jogsabályi háttér bemutatása

A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira

1.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása:

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás tekintetében az Ebktv. által előírt, hatályos HEP bemutatására van szükség. Az Ebktv. 2010. május 1-jén hatályba lépett 63/A. §-a rendelkezett a helyi esélyegyenlőségi programról. A rendelkezés értelmében a helyi önkormányzat, valamint a többcélú kistérségi társulás öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogadott el, melyet 2 évente át kellett tekinteni és szükség esetén felül kell vizsgálni. A rendelkezést a 2011. évi CLXXIV. törvény módosította, így az esélyegyenlőségi programra vonatkozó szabályozás az Ebktv. 31. §-ába került át.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti.

Szalkszentmárton Község Önkormányzata Képviselő-testületének az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő rendeletei:

- települési támogatásról és az egyéb szociális ellátásokról szóló 3/2015.(II.26.) önkormányzati rendelet
- a szociális igazgatásról és a szociális, valamint gyermekvédelmi ellátások helyi szabályozásáról szóló önkormányzati 14/2013.(XII.30.) rendelet

- a gyermekjóléti és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 7/2013.(III.29.) Önkormányzati rendelet
- A szociális igazgatás és szociális ellátás helyi szabályairól szóló 9/2006.(XI.29.) rendelet
- 15/2015.(X.29.) önkormányzati rendelete az egészségügyi alapellátások körzeteiről
- A háziorvos körzet meghatározásáról szóló 5/2002.(VII.11.) rendelet
- A személyes gondoskodás körébe tartozó szociális- és gyermekvédelmi ellátásokról és az ellátásokért fizetendő térítési díjakról szóló 6/2005.(III.01.)

Az önkormányzat rendeletalkotási körében kiemelt figyelmet fordít a rászoruló rétegek támogatására. Az esélyegyenlőség érdekében kedvezmények, mentességek biztosításával segít a szociálisan rászorulóknak terheik. Önkormányzati programjait a civil szervezetek, intézmények, társadalmi szervezetek részére véleményezésre megküldi.

A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben az Möt. rendelkezik.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az egyes önkormányzati programok, koncepciók, így a költségvetési koncepció, a gazdasági program, a szolgáltatástervezési koncepció, a köznevelési-fejlesztési terv, a köznevelési esélyegyenlőségi terv, a bűnmegelőzési koncepció, az időügyi program, az ifjúsáspolitikai koncepció, a sportkoncepció, a lakásgazdálkodási koncepció a középtávú stratégiából kiindulva saját területére vonatkozólag határozza meg az esélyegyenlőséget előmozdító célokat, intézkedéseket. Szalkszentmárton Község Önkormányzata rendelkezik gazdasági programmal, bűnmegelőzési koncepcióval, időügyi koncepcióval, településképi arculati kézikönyvvel.

2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Möt. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

Szalkszentmárton a Kunszentmiklósi Járási Hivatalhoz tartozik. A hét egy délelőttjén Kunszentmiklósról érkező ügysegéd igyekszik a Kormányablak ügyintézését azoknak az ügyfeleknek is elősegíteni, akiknek nincs lehetősége a járási központba utazni. Az ügysegéd az esélyegyenlőséget hozza el a kistépüléseken élők részére, a szolgáltatásokhoz való minél könnyebb hozzáférés biztosítása érdekében.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adattípusokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait, valamint a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kunszentmiklósi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya (továbbiakban: Foglalkoztatási Osztály) adatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki. Az adatgyűjtés során a helyi intézményektől kaptuk a legaktuálisabb adatokat, illetve társhatóságok együttműködését kértük a teljes körűség érdekében.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek.

A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.

A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket.

A szegénységben szerepet játszó okok között különösen az alacsony iskolai végzettség, a korszerű szakképzettség hiánya, valamint az ezzel összefüggő kedvezőtlen munkaerő-piaci pozíció áll. A munkaerő-piacról tartósan kiszorult inaktív személyek elhelyezkedési motiváltsága rossz, gyakran küzdenek mentális- vagy szenvedélybetegséggel.

A sikeres életkezdetnek meghatározó hatása van a későbbi iskolai és munkaerő-piaci életpályára, ezért minden gyermek és fiatal számára biztosítani kell a jól hasznosítható tudás, képességek és készségek megszerzését.

A hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik segítése érdekében olyan szolgáltatásokat szükséges biztosítani, amelyek lehetővé teszik a fejlődési elmaradások korai észlelését, és biztosítják az időben elkezdhető fejlesztést.

A szegénység – és különösen a gyermekszegénység – csökkentése fékezheti azt a folyamatot, hogy a szegény családok gyermekei vesztesként induljanak az oktatásban és a munkaerőpiacon, így megállíthatja a szegénység újratermelődését. E terület vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférést, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják:

- **a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.)** A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.
- **a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv.** A törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország

Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a romasággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemossa, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „romakérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a romaság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fed teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma. Az viszont kijelenthető, hogy a romák élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt.

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely e személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe, mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

Településünkön a KSH népszámlálási adatai szerint 2011-ben 94 fő vallotta magát cigány/roma nemzetiségűnek.

1998-tól kisebb megszakításokkal 2012-ig kisebbségi önkormányzattal képviseltették magukat a helyi romák. A 2012-ben nem alakultak újjá. A helyi roma lakosság jellemzően asszimilálódott, beilleszkedett. Az általános normák szerint él, gyermekeiket tanítatják.

Intézményeinkben egyenlő bánásmódot biztosítunk minden településünkön lakónak, segítve beilleszkedésüket. Kiemelkedő feladata van ebben a családsegítő és gyermekvédelmi szolgálatnak.

3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A társadalmi polarizáció, a gazdagok és szegények közötti jövedelemkülönbség, világméretben növekszik. Egyre nagyobb különbség tapasztalható az egyes társadalmi rétegek foglalkoztatási lehetőségeihez, erőforrásokhoz, egészségügyi ellátáshoz, kultúrához, oktatáshoz való hozzáférési esélyeiben.

A világgazdaság folyamatosan növekszik, ugyanakkor ez a növekedés egyenlőtlen. Sok országban növekedési zavarok és egyensúlytalanságok tapasztalhatók. Ezek időnként regionális méreteket öltenek, pénzügyi és gazdasági válságokat okozva a világgazdaság egészében. A mezőgazdasági és ipari szektorokban a munkaerő-hatékonyság folyamatosan nő, a felszabaduló munkaerő többletet azonban a szolgáltató szektor csak részben szívja fel; azaz a szükségletek kielégítésére szolgáló javakat és szolgáltatásokat egyre kevesebb emberi munkával termelik meg. Ez a folyamat azonban nem a munkaidő csökkenésének irányába hatott, hanem ellenkezőleg, a munkaidő növekedését és a munkaerő további leépítését ösztönözte.

E globális tendenciák azt jelzik, hogy a társadalmak jelenlegi együttes fejlődési modelljei hosszú távon fenntarthatatlanok.²¹

A szegénység tehát számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó

²¹ Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia

motivátlanság problémája, és a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

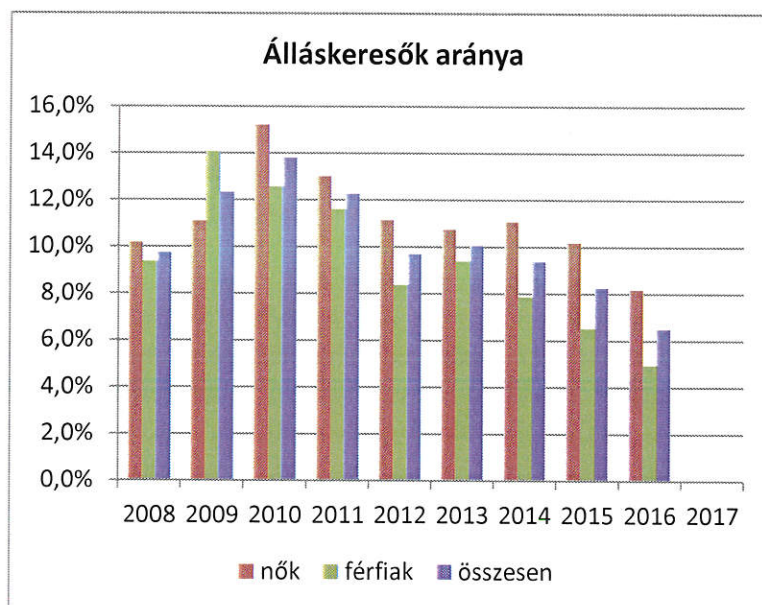
- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mötv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	983	1089	2072	100	10,2%	102	9,4%	202	9,7%
2009	1198	853	2051	133	11,1%	120	14,1%	253	12,3%
2010	947	1066	2013	144	15,2%	134	12,6%	278	13,8%
2011	961	1060	2021	125	13,0%	123	11,6%	248	12,3%
2012	951	1050	2001	106	11,1%	88	8,4%	194	9,7%
2013	1005	1065	2070	108	10,7%	100	9,4%	208	10,0%
2014	939	1043	1982	104	11,1%	82	7,9%	186	9,4%
2015	943	1044	1987	96	10,2%	68	6,5%	164	8,3%
2016	929	1029	1958	76	8,2%	51	5,0%	127	6,5%
2017	n.a	n.a	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Foglalkoztatási Főosztály

Hátrányos megkülönböztetés, előnyben részesítés a foglalkoztatás területén – Ebktv. 21. § - 23. §

Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben– eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban, előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

2014-ben folytatta a Kormány a szak- és felnőttképzés átalakítását, a **duális szakképzés elterjesztésével** jelentős lépéseket tett a munkaerő- kereslet és kínálat közelítése érdekében. A fiatalok elhelyezkedési esélyei jelentősen javultak az elmúlt év során, ami a foglalkoztatás és munkanélküliség mutatóiban is tükröződik.

2012-ben indult „Első munkahely garancia” program, és a Munkahelyvédelmi Akció 2013-tól élő célzott kedvezményei. Előbbi közel 30 ezer fiatal foglalkoztatásához és képzéséhez nyújtott forrást, utóbbi segítségével pedig mintegy 160 ezer pályakezdő és 25 év alatti fiatal foglalkoztatásának támogatása valósult meg 2014 végéig. E programok szerves folytatásaként értékelhető az **Ifjúsági Garancia rendszere**, amely 2015 elejétől fokozatos, többlépcsős rendszerben, személyre szabottan, széles eszközpalettával (oktatás, képzés, bértámogatás, munkaerő-piaci szolgáltatások, gyakornoki program, mobilitási támogatás, vállalkozóvá válási támogatás) kerül bevezetésre – az első szakaszban a legalább hat hónapja regisztrált álláskereső fiatalokra fókuszálva. A munkaügyi szervezet által megvalósított, a fiatalok munkaerő-piaci részvételét elősegítő aktív munkaerő-piaci programok keretében a 2014-20-as programozási időszakban a cél közel 180 ezer fiatal részére érdemi segítség nyújtása az elhelyezkedéshez vagy képzéshez. Az Ifjúsági Garancia részeként a munkaügyi szervezeten belül az eszközök intézményi és szervezetközi koordinációért felelős országos mentor-koordinátor hálózat kerül kialakításra, melynek révén javul a foglalkoztatáspolitikai, oktatási, szociális szakterületek és szervezetek közti együttműködés.

A **Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR)** bevezetésével az egyes tanulmányi szintek bizonyítványokban is feltüntetésre kerülnek, aminek köszönhetően átláthatóbbá és átjárhatóbbá, valamint az európai sztenderdek megfelelővé válik a hazai oktatási és képzési rendszer. Emellett 2015-ben új felnőttképzési programok indulnak a hátrányos helyzetű felnőtt lakosság digitális kompetenciáinak fejlesztése érdekében (20/a), amely készség alapvető munkaerő-piaci elvárásként jelentkezik, valamint az **idegen nyelvi kompetenciák fejlesztéséért**, melynek célja a résztvevők legalább A1-A2-es szintű nyelvtudásának elérése. A képzési és tanulást ösztönző munkaerő-piaci intézkedések későbbi jobb megalapozását és célzását támogatja az **OECD Felnőttek Képesség- és Kompetenciamérésében való magyar részvétel**, mely a munkavállalók készségeinek munkavégzés alatti felhasználására fókuszál. A szakképzés reformjáról – a 6. sz. ország specifikus ajánlásnak megfelelően – az oktatási ajánlás végrehajtását célzó intézkedéseket bemutató fejezetben írunk részletesen. Az utóbbi években a segélyezési rendszerben bevezetett változtatások fő mozgatórugója az volt, hogy mindenki, aki foglalkoztatható, segély helyett munkából szerezze meg a megélhetéshez szükséges jövedelmet, a szegénységből való kiemelkedés elsődleges eszköze a munkavégzés legyen.²²

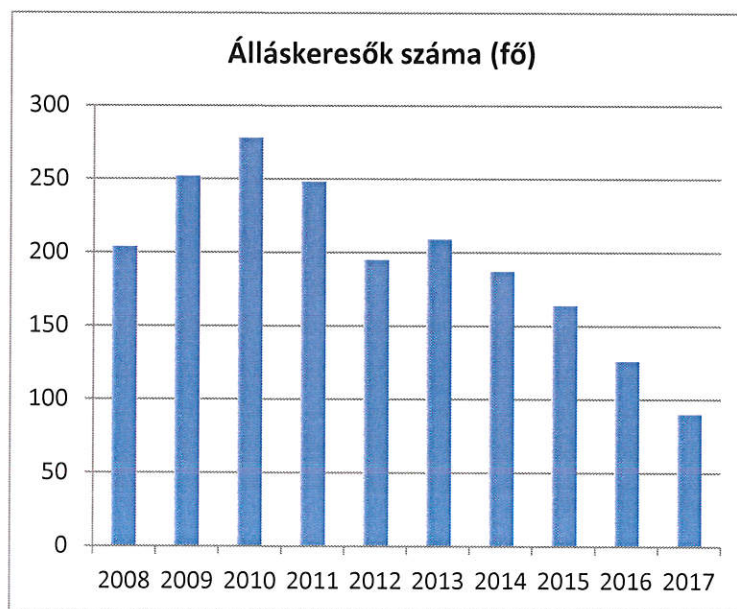
²² Magyarország 2015. évi nemzeti programja

a.) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya²³

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	nyilvántartott/registrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	101	102	203	14	12	26	13,9%	11,8%	12,8%
2009	133	120	253	12	12	24	9,0%	10,0%	9,5%
2010	144	134	278	13	14	27	9,0%	10,4%	9,7%
2011	126	123	249	15	11	26	11,9%	8,9%	10,4%
2012	106	88	194	12	8	20	11,3%	9,1%	10,3%
2013	108	100	208	13	9	22	12,0%	9,0%	10,6%
2014	104	82	186	14	10	24	13,5%	12,2%	12,9%
2015	96	68	164	15	10	25	15,6%	14,7%	15,2%
2016	76	51	127	19	12	31	25,0%	23,5%	24,4%
2017	62	42	104	18	12	30	29,0%	28,6%	28,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliség csökkenése azzal magyarázható, hogy az elmúlt években a falutól busszal elviselhető távolságra és időre található településeken több cég létesített lereakotot, üzemet. Sokan vállalják az utazással járó munkát, mert helyben nem boldogulnak.

²³ Annak ellenére, hogy azt a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet nem tartalmazza, e pont esetében javasolt a nyilvántartott álláskeresők számára, arányára vonatkozó információkat is rögzíteni a HEP-ben. Ld. a sablonhoz tartozó 3.2.1. sz. adattáblát.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	204	252	278	248	195	209	187	164	126	90
20 éves és fiatalabb	fő	3	4	7	6	6	6	5	2	4	1
	%	1,5%	1,6%	2,5%	2,4%	3,1%	2,9%	2,7%	1,2%	3,2%	1,1%
21-25 év	fő	27	32	32	27	25	29	24	22	13	8
	%	13,2%	12,7%	11,5%	10,9%	12,8%	13,9%	12,8%	13,4%	10,3%	8,9%
26-30 év	fő	21	22	27	33	19	13	12	13	12	5
	%	10,3%	8,7%	9,7%	13,3%	9,7%	6,2%	6,4%	7,9%	9,5%	5,6%
31-35 év	fő	29	37	36	26	15	17	12	12	8	5
	%	14,2%	14,7%	12,9%	10,5%	7,7%	8,1%	6,4%	7,3%	6,3%	5,6%
36-40 év	fő	27	28	32	33	23	29	23	19	11	9
	%	13,2%	11,1%	11,5%	13,3%	11,8%	13,9%	12,3%	11,6%	8,7%	10,0%
41-45 év	fő	29	35	36	26	25	27	22	17	13	11
	%	14,2%	13,9%	12,9%	10,5%	12,8%	12,9%	11,8%	10,4%	10,3%	12,2%
46-50 év	fő	26	31	36	28	23	26	29	24	17	9
	%	12,7%	12,3%	12,9%	11,3%	11,8%	12,4%	15,5%	14,6%	13,5%	10,0%
51-55 év	fő	24	39	45	39	28	27	23	18	13	12
	%	11,8%	15,5%	16,2%	15,7%	14,4%	12,9%	12,3%	11,0%	10,3%	13,3%
56-60 év	fő	15	20	25	27	28	29	28	22	19	13
	%	7,4%	7,9%	9,0%	10,9%	14,4%	13,9%	15,0%	13,4%	15,1%	14,4%
61 év felett	fő	3	4	2	3	3	6	9	15	16	17
	%	1,5%	1,6%	0,7%	1,2%	1,5%	2,9%	4,8%	9,1%	12,7%	18,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

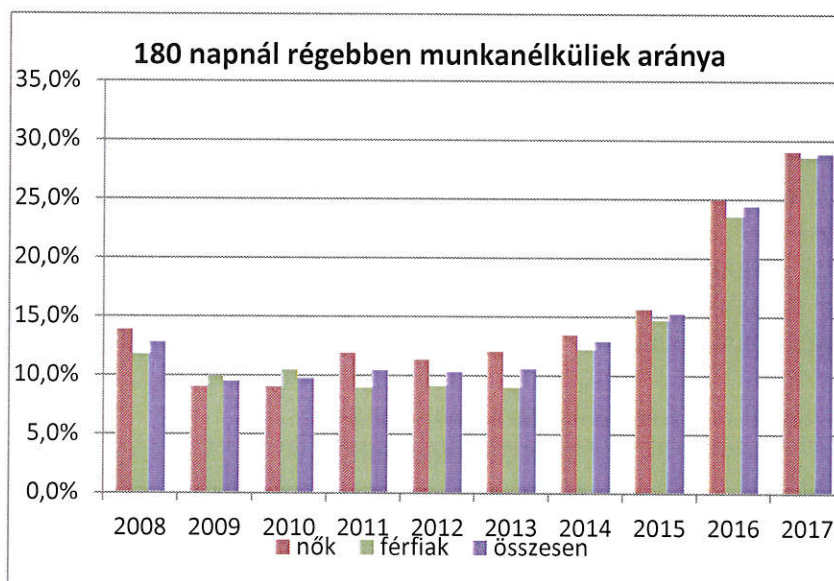
A nyilvántartott munkanélküliek száma – ha nem is jelentős mértékben - de folyamatosan csökken. A regisztrált munkanélküliek csoportjában jelentős hányadot képviseltek a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek. A lehetőségekhez mérten a mélyszegénységben élők a közfoglalkoztatásba bevonásra kerülnek.

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal **2017. decemberi adatai** Szalkszentmárton község esetén:

- Regisztrált munkanélküliek száma: 104 fő
- 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma: 30 fő

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

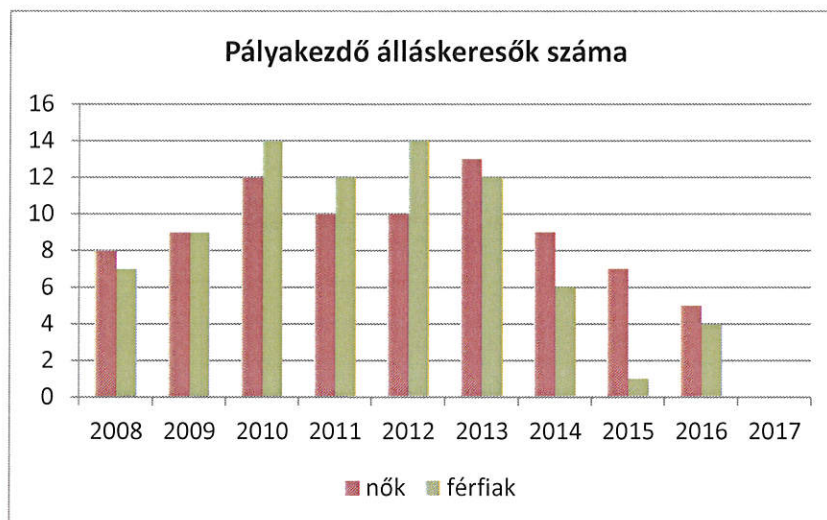
év	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	101	102	203	14	12	26	13,9%	11,8%	12,8%
2009	133	120	253	12	12	24	9,0%	10,0%	9,5%
2010	144	134	278	13	14	27	9,0%	10,4%	9,7%
2011	126	123	249	15	11	26	11,9%	8,9%	10,4%
2012	106	88	194	12	8	20	11,3%	9,1%	10,3%
2013	108	100	208	13	9	22	12,0%	9,0%	10,6%
2014	104	82	186	14	10	24	13,5%	12,2%	12,9%
2015	96	68	164	15	10	25	15,6%	14,7%	15,2%
2016	76	51	127	19	12	31	25,0%	23,5%	24,4%
2017	62	42	104	18	12	30	29,0%	28,6%	28,8%

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	200	259	459	8	4,0%	7	2,7%	15	3,3%
2009	204	271	475	9	4,4%	9	3,3%	18	3,8%
2010	211	267	478	12	5,7%	14	5,2%	26	5,4%
2011	204	273	477	10	4,9%	12	4,4%	22	4,6%
2012	205	263	468	10	4,9%	14	5,3%	24	5,1%
2013	205	258	463	13	6,3%	12	4,7%	25	5,4%
2014	203	248	451	9	4,4%	6	2,4%	15	3,3%
2015	201	247	448	7	3,5%	1	0,4%	8	1,8%
2016	201	245	446	5	2,5%	4	1,6%	9	2,0%
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b.) alacsony iskolai végzettségűek²⁴ foglalkoztatottsága

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is.

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	2463	1285	1178	2098	1056	1042	365	14,8%	229	17,8%	136	11,5%
2011	2447	1242	1205	2317	1155	1162	130	5,3%	87	7,0%	43	3,6%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

A két népszámlálás között eltelt 10 év alatt a 15 éves és annál idősebb lakosság száma növekedést mutat. Az általános iskolást végzettek száma a 15 éves és a feletti lakosság körében közel 10,5%-kal nőtt.

Elmondható tehát, hogy jelentős mértékkel javult az iskolázottság szintje Szalkszentmártonban.

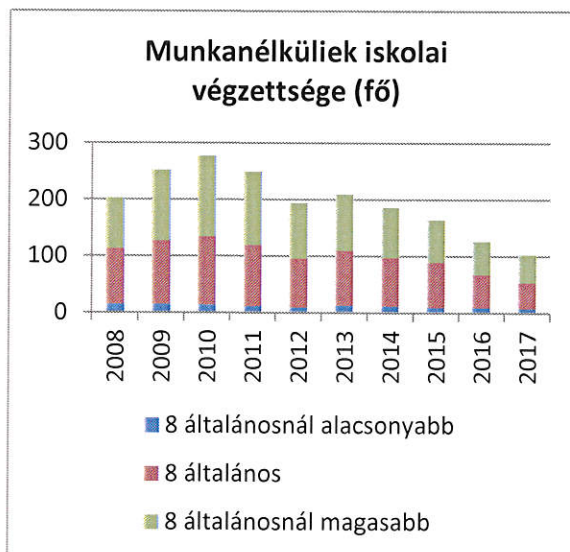
²⁴ Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést (ISCED 3), ld. Ft. hátrányos helyzetű munkavállalói meghatározása

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	203	15	7,4%	98	48,3%	90	44,3%
2009	252	15	6,0%	112	44,4%	125	49,6%
2010	277	14	5,1%	120	43,3%	143	51,6%
2011	249	11	4,4%	108	43,4%	130	52,2%
2012	194	9	4,6%	86	44,3%	99	51,0%
2013	209	12	5,7%	97	46,4%	100	47,8%
2014	186	11	5,9%	86	46,2%	89	47,8%
2015	164	9	5,5%	80	48,8%	75	45,7%
2016	126	9	7,1%	58	46,0%	59	46,8%
2017	103	7	6,8%	46	44,7%	50	48,5%

Forrás: TelR, Foglalkoztatási Főosztály

c.) közfoglalkoztatás

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

Az önkormányzat minden évben kihasználja a közmunkaprogramok lehetőségét.

A közmunkaprogram keretében a korábbi években már a foglalkoztatottak térburkoló elemek gyártását végezték. Ennek keretében térburkoló kövek és csapadékvíz elvezető árkok mederburkoló elemeinek gyártása történt. Ezen tapasztalatok felhasználásával 2013-ban a köztéri terek, járdák burkolatainak felújítása, építése a gyártott térkövel illetve szegélykövel történt. Az előállított burkoló anyagok a Startmunka programok – Közúthálózat karbantartása elnevezésű projekthez biztosították a szükséges építőanyag egy részét (járda, parkoló terek kialakítása). A gyártott térkő 1000 m²-en a szegélykö 800 folyóméter területen került felhasználásra.

A projekt részét képezi továbbá a házi segítségnyújtás keretében végzett tevékenység. Elsősorban idős, mozgáskorlátozott, egyedül élő személyeknél végzett mindennapi élethez kapcsolódó

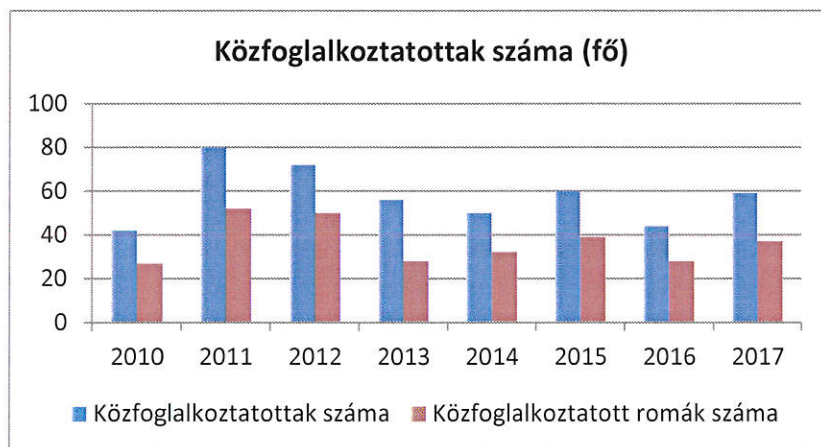
feladatok ellátása – havazás, - favágás, - fűnyírás. A településen jelenleg 140 főnél végeznek házi szociális gondozást (KESZI illetve egyházi vonalon) elsősorban ezeknél az idős rászoruló embereknél végzünk segítségnyújtást.

A projekthez kapcsolódva kívánják megvalósítani az Önkormányzat és intézményeinél szükséges felújítási, karbantartási munkák keretében megvalósítandó „épületek külső – belső festés - mázolás „munkáinak elvégzését.

3.2.9. számú táblázat- Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma
2010	42	2%	27
2011	80	4%	52
2012	72	4%	50
2013	56	3%	28
2014	50	3%	32
2015	60	3%	39
2016	44	3%	28
2017	59	3%	37

Forrás: Önkormányzat adatai

Magyarország 2014 során is erősítette a közfoglalkoztatás rendszerét, mivel a program jelentős szerepet tölt be a tartósan munkanélküliek foglalkoztathatóságának javításában, az inaktív népesség aktiválásában. A rendszer fenntartását indokolja, hogy a célcsoport tartós piaci foglalkoztathatósága a munkaerő-kereslet további növekedésével párhuzamosan látszik csak megvalósíthatónak. Az átmeneti jelleg a célcsoport sajátosságai miatt több éves időtávon érvényesíthető. A tartós állástalanságból kilépés több lépcsős, képzést és foglalkoztatást is alkalmazó támogatási folyamatként valósulhat meg, ennek eredményessége a települési és járási gazdasági-társadalmi hátrányok jellegén is múlik. E csoport foglalkoztatási aktivizálása más eszközökkel (mint a segélyezés) sem járt nagyobb hatékonysággal. A közfoglalkoztatás rendszere nem váltja fel a jóléti politikákat vagy az aktív munkaerő-piaci eszközöket, hanem az a célja, hogy átmenetet képezzen a segélyezésből a nyílt munkaerőpiacra, emellett jelentős szociális felzárkóztató szerepe is van. E

céloknek megfelelően nő a közfoglalkoztatás finanszírozási kerete (2015-ben 270 milliárd forint) és a résztvevők száma (2015-ben 213 ezer főre). Az éves átlagos létszám így 178 ezer fő volt 2014-ben, miközben a nyílt munkaerő-piacon elhelyezkedők aránya is nőtt az első félévben (13,8%-ra). Az ország specifikus ajánlásnak megfelelően a közfoglalkoztatás aktiváló elemeit is tovább erősíti a Kormány. Ennek keretében a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű alacsony iskolai végzettségűek, szakképesítéssel nem vagy elavult szakképesítéssel rendelkezők, illetve kiemelten a közfoglalkoztatottak számára képzési lehetőségek, továbbá a közfoglalkoztatásból való kivezetést elősegítő személyes szolgáltatások nyújtására kerül sor.

A 2014 végén indult képzési programokban a képzések szerkezetében jelentős elmozdulás történt az alapvető készségek és kompetenciafejlesztés felől a szakmai végzettséget nyújtó képzettségek felé (az OKJ képzések aránya 62%, a 2013/2014 évi programokra jellemző 22% után). A folyamatban lévő 2014/15-ös téli, és a korábbi évek képzési programjai keretében 2015. március 15-ig 162 756 fő közfoglalkoztatott bevonása valósult meg, emellett a 2014-20-as programozási időszakban új képzési programok indítására kerül sor. A Kormány várhatóan már 2015 végén elindítja az alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak új szakképzési, valamint alapkompenciákat fejlesztő, felzárkóztató képzési programjait. A közfoglalkoztatás célzottságát javítja 2015 közepétől a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők nagyobb arányú bevonása a **közfoglalkoztatási programokba**, amely intézkedés kapcsolódik a segélyezési rendszer átalakításához). A munkaerő-piaci re-integrációval a legrászorultabb, inaktív réteg rendszeres munkajövedelemhez jut, aktivitásuk nő. További intézkedések segítik elő a közfoglalkoztatásból a nyílt munkaerő-piacra való átmenetet: az ajánlásnak megfelelően a képzések és a szolgáltatások fejlesztése erősíti a közfoglalkoztatás aktiváló erejét (15/c). A közfoglalkoztatásból a nyílt munkaerő-piacra való kivezetést és a közvetíthetőség feltételeinek javítását elősegítő jogszabályváltozások értelmében ezen túl a közfoglalkoztatási jogviszonyban álló **(1) köteles elfogadni a felajánlott elsődleges munkaerő- piaci munkahelyet, (2) mentesül a munkavégzési kötelezettség alól az állásinterjú idejére, továbbá (3) a 25 év alattiak esetében a közfoglalkoztatás nem minősül megfelelő állásajánlatnak.**^{25 26}

Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Feladatok:

Helyi közszolgáltatások:

- Köztisztasági feladatok: közterület takarítás, buszmegálló, utak, járdák, parkok, terek, gépkocsi parkolók takarítása,
- Útkarbantartás: helyi közutak, járdák, javítási-karbantartása, hó- és síkosság-mentesítés,
- Fűkaszálás, parlagfű irtás: közterületeken, utak, járdák mentén, önkormányzati tulajdonú vagy fenntartású ingatlanokon végzett időszakos kaszálás, gyomirtás,
- Parkgondozás: közterületeken utak, járdák mentén, önkormányzati tulajdonú vagy fenntartású ingatlanokon, parkok, terek, növényvédelmi, kertészeti, munkáinak elvégzése,
- Temetők karbantartásában közreműködés,
- Csapadékvíz elvezető árkok karbantartása.

3.2.1. A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – közlekedés

Budapest 65 km távolságra van Szalkszentmártontól. Bács-Kiskun megye megyeszékhelye Kecskemét, mely 60 km-re található a községtől. Az új Pentele híd átadása óta a község 25 km-re van Dunaújvárostól. A településen élők közül sokan ingáznak a nagyvárosokba. Kerékpár úthálózat még nem került kiépítésre.

²⁵ Magyarország 2015. évi Nemzeti Reform Programja

²⁶ Ifjúsági Garancia Program

- d.) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A meglévő munkahelyeken kívül új, potenciális munkalehetőségekről, a településen tervezett ez irányú beruházásokról nincsen tudomása az önkormányzatnak.

A környékbeli munkahelyek megközelítése a saját jármű mellett a menetrendszerű buszjáratokkal lehetséges még, illetve a településről több embert foglalkoztató távolabbi cégek saját buszaikkal szállítják el a munkavállalóikat.

- e.) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kunszentmiklósi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához tartozik a településünk.

A munkanélküliek képzésével, átképzésével kapcsolatban ők tudnak felvilágosítást adni az érdeklődőknek az aktuális képzésekről.

- f.) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

A Kunszentmiklóson működő Matrix Oktatási Központ fő tevékenysége a felnőttek oktatása esti illetve távoktatásban. A 15 kilométerre található intézet közvetlen buszjáratokkal megközelíthető. A meglévő képzéseiket folyamatosan bővítik, mindig a felmerülő igényeknek megfelelően.

A mezőgazdaság a környék földrajzi adottságai miatt vezető ágazatnak számít, a témához kapcsolódó képzésekre nagy kereslet mutatkozik. Az igényekhez alkalmazkodva, ebben a témában indítja legtöbb képzését a Matrix. A tanfolyamok főleg Kunszentmiklóson folynak, de Budapesten, Kecskeméten, - és ahol összejön egy csoport - szintén ott vannak.

Jelenleg az egyik legnépszerűbb képzésük az aranykalászos gazda. A mezőgazdasági képzéseken kívüli területeik: egészségügyi, szociális szolgáltatások, informatika, építészet, ügyvitel, kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció, vendéglátás – idegenforgalom, egyéb szolgáltatások. Ezen kívül szakképzési hozzájárulás terhére képeznek cégek dolgozóit. Cégek részére bármilyen szakmai képzést, tréninget, vagy nyelvi képzést kivitelezni tudnak, egyedi igényekre formálva.

- TÁMOP 2.1.6 LHH 2014 Újra tanulok.

Az „Újra tanulok!” című kiemelt projekt közvetlenül azoknak a felnőtteknek kíván segítséget nyújtani, akik alacsony iskolai végzettségűek vagy szakképzetlenek, akik elavult szakképzettséggel rendelkeznek, valamint a hátrányos helyzetben lévő társadalmi rétegek pl. a fogyatékkal élők, nők, romák valamint a leghátrányosabb térségekben élők.

Emellett iskolai végzettségtől függetlenül pótolni tudják hiányzó kompetenciáikat, valamint a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő, konkrét munkatevékenység végzéséhez szükséges szakmai ismereteket, szakképzettséget szerezhetnek, ezáltal javulhat a foglalkoztathatóságuk. A résztvevők számára a projekt ingyenes lehetőséget biztosít arra vonatkozóan, hogy képzésbe kapcsolódjanak, és a meglévő tudás-, illetve képzettségi szintjükhöz képest magasabb iskolázottsági, illetve képzettségi szinthez jussanak.

A közfoglalkoztatottak nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedési esélyének növelése érdekében a program lehetőséget biztosít a közfoglalkoztatásban lévők számára intenzív, az érintettek alapkompenciáit fejlesztő, az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők felzárkóztatást célzó, illetve OKJ-és, hatósági jellegű, vagy betanító képzésekbe való bekapcsolódásra is.

A kiemelt projekt megvalósítója - a várakozásoknak megfelelően - országos hatáskörben, valamennyi kistérség, megye és régió fejlődéséhez és versenyképességéhez hozzá kíván járulni azzal, hogy az ott élő alacsony iskolázott embereket piacképes szakképesítéshez juttassa, valamint a jelentkezők munkavállalásához, képzésben való részvételéhez szükséges kompetenciáinak fejlesztését elősegítse.

A programmal csökkenthető a hátrányos helyzetű településeken élők lemaradása, ugyanis a megvalósítók szem előtt tartják a területi egyenlőtlenségeket, és a hátrányos helyzetű térségekhez arányosan nagyobb forrást biztosítanak a kiemelt projekt keretében, így segítve azok felzárkózását a fejlettebb területekhez.

A résztvevők egyéni helyzetüknek, tudásszintjüknek és a munkaerőpiac igényeinek megfelelő, versenyképes tudást, ismeretet sajátíthatnak el. A program a képzettségi szint emelésével erősíti Magyarország versenyképességét, és a munkavállalók nagyobb eséllyel tudnak elhelyezkedni akár a magyar, akár a külföldi munkaerőpiacon. A hiányszakmákban történő képzéssel emelkedik a munkáltatók szakképzett munkaerővel történő ellátása, ami hozzájárul a foglalkoztatók versenyképességének növekedéséhez, kedvezőbb anyagi, szakmai előmeneteli lehetőséget biztosít a képzésben résztvevők számára.

A projekt során 9 fő szerezte meg az OKJ 21 622 01 számú kerti munkás bizonyítványt.

g.) mélyszegénységben élők és romák²⁷ települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A családok, lakosok anyagi helyzetéről az önkormányzatnak csak akkor van tudomása, és akkor is csak a hivatalos jövedelmekről, amikor valamilyen segélyhez, támogatáshoz nyilatkozniuk kell.

Egyéb esetben csak akkor lesz róla tudomása mind az önkormányzatnak, mind a Családsegítő Szolgálatnak, amikor a jelzőrendszer valamely tagja jelez feljűk.

Az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben történő mélyszegénységben élők foglalkoztatásával kapcsolatban így nem tudunk adatokat szolgáltatni.

A romákat viszont az önkormányzat a közmunka programokban rendszeresen alkalmazza.

h.) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Községünkben hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincs tudomásunk.

3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A **segélyezési rendszer átalakítása** során egységessé válik a szétaprózódott szociális segélyezési rendszer. **2015. március 1-jétől az átalakítást követően az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai és a felelősségi körök egyértelműen elválnak**, a segélyezési rendszer átláthatóbbá válik, amely így megfelelőbben reagál a helyi, térségi problémákra, valamint jobb lefedettséget biztosít a helyben lakó rászorultak számára. Az állami felelősségi körben kötelezően biztosítandó ellátások szabályait továbbra is a szociális törvény tartalmazza. Ezen ellátások megállapítása és folyósítása egységesen járási hatáskörbe kerül, finanszírozásuk teljes mértékben a központi költségvetésből történik. A kötelezően biztosítandó ellátások járási szintre emelésével elősegíthető az **országosan egységes jogalkalmazási és segélyezési gyakorlat**. Az önkormányzatok által biztosítandó ellátások jogosultsági feltételeit, összegét az önkormányzatok állapítják meg, ezáltal az önkormányzatok lehetősége nő a helyi közösség szociális biztonságának erősítésére, a szociális segélyek megfelelő biztosítására. Az ellátások finanszírozását az önkormányzatok elsősorban saját adóbevételeiből teremthetik meg, emellett a központi

²⁷ Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiségi csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely nemzetiségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti (ld. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(3) bekezdését).

költségvetés továbbra is támogatja az alacsony adóerő-képességű települések szociális feladatainak ellátását. A finanszírozási rendszer kiemelten támogatja a forráshiányban szenvedő településeket azáltal, hogy a központi forrást közöttük az adóerő-képességük szerint sávosan osztja el, több forrást biztosítva az alacsony adóerő-képességű önkormányzatok számára. Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek a rászorulókat ellátását az adóerő-képesség alapján biztosított forrás felhasználásával sem tudják megfelelően biztosítani, pályázati úton lehetőségük lesz rendkívüli támogatást igényelni.²⁸

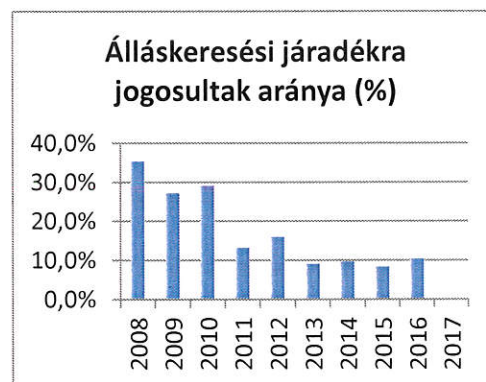
3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	2126	n.a.	#ÉRTÉK!
2009	1905	n.a.	#ÉRTÉK!
2010	2113	n.a.	#ÉRTÉK!
2011	2074	18	0,9%
2012	2011	6	0,3%
2013	2014	8	0,4%
2014	2016	12	0,6%
2015	1982	12	0,6%
2016	1987	11	0,6%
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Foglalkoztatási Főosztály decemberi adatok

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	221	78	35,3%
2009	287	78	27,2%
2010	310	90	29,0%
2011	273	36	13,2%
2012	263	42	16,0%
2013	263	24	9,1%
2014	176	17	9,7%
2015	132	11	8,3%
2016	115	12	10,4%
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

²⁸ Magyarország 2015. évi Nemzeti Reform Programja

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.²⁹

Igen lényeges az Ebktv. 26. §-ának (3) bekezdésének figyelembe vétele a lakhatási helyzet, illetve a szegregátumok vizsgálata és a megfogalmazandó intézkedések során. A rendelkezés rögzíti, hogy „a lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek.” **Az Ebktv. tiltja a lakáshoz jutási feltételek olyan módon való meghatározását, ami alapján egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok egy adott településen vagy településrészen belül mesterségesen elkülönülnek.** Ezt elsősorban a település drágábban és olcsóbban értékesíthető telkekre, ingatlanokra történő felosztásával, kettéosztásával lehet megvalósítani.

A törvényi tilalom része, hogy a mesterséges elkülönülés a csoport tagjainak szándékán kívül valósuljon meg, azaz abban az esetben, ha egyes személyek vagy e személyek csoportja önként, kényszer nélkül kíván a település egy különálló részén élni anélkül, hogy ez a helyzet bizonyos lakáshoz jutási feltételek diszkriminatív meghatározásán alapult volna, az nem minősíthető az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének.

Bács-kiskun megye lakásállománya 1949-2011 között több mint másfélszeresére nőtt. Valamivel nagyobb mértékben emelkedett a nem lakott lakások ára a lakottakétól. A megyében az ország lakásállományának 5,4 %-a található, 239,2 ezer lakás és lakott üdülő. ezer lakás és lakott üdülő.³⁰

a.) bérlakás-állomány

9 db bérlakás található községünkben, amely mind az önkormányzat tulajdonát képezi.

b.) szociális lakhatás

Szociális lakhatás nem megoldott.

c.) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan nincs az önkormányzat területén.

d.) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakás 47 db volt 2012-ben a községben.

Többségük több éve üresen áll, és így lakatlanul jobban romlik az állapotuk, de vannak természetesen olyanok is egyre több számban ahol a rezszi számlák nem fizetése miatt kikapcsolták a szolgáltatásokat az ingatlanokban. Ezek az ingatlanok egyébként az alapszolgáltatásokhoz, illetve az infrastruktúrához hozzáférhetnének, ha fizetnének.

Elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakás:

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága 1991-ben egy indoklást adott ki, melyben értelmezte a megfelelő lakás fogalmát, amely bármely ország lakáspolitikájának kiinduló pontja kell, hogy legyen. Ez a következő elemeket tartalmazta:

1. a lakhatás jogi biztonsága, azaz védelem az erőszakos kilakoltatás ellen;

²⁹ Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2011. Habitat for Humanity Magyarország, 2012. június

³⁰ KSH, 2011

2. alapszolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés (ivóvíz, energia, szennyvízcsatorna, fűtés, világítás, stb.);
  3. megfizethetőség (a lakhatással kapcsolatos költségeknek olyan szinten kell lennie, hogy más alapvető szükséglet kielégítését vagy megszerzését ne veszélyeztesse);
  4. lakás alapvető minőségi és mennyiségi elemei (alapterület, fűtés, stb.);
  5. biztosítani kell az elesett csoportok lakáshasználatának lehetőségét (idősek, gyerekek, mozgáskorlátozottak, halálos betegek, HIV fertőzöttek, természeti katasztrófák áldozatai, stb.);
  6. elhelyezkedés (a megfelelő lakásnak olyan helyen kell lennie, amely lehetővé teszi a munkába járást, valamint egészségügyi szolgáltatás, iskola, és egyéb szociális szolgáltatások igénybe vételét);
  7. kulturális megfelelés (a lakás megépítési módjának és az építéshez használt anyagoknak alkalmasnak kell lennie a kulturális identitás és különbözőség kifejezésére).
- Az ezen tényezőknek meg nem felelő lakásokat tekintjük elégtelen lakhatási feltételeknek.

e.) lakhatást segítő támogatások

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt.

A lakásfenntartási támogatás alanyi jogon, normatív alapon állapítható meg.

3.4.3. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma
2008	30
2009	64
2010	93
2011	175
2012	172
2013	131
2014	119
2015	94
2016	n.a.
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f.) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. A jogszabályban meghatározott támogatási formák esetén az Önkormányzat leigazolja annak tényét, ezáltal a szolgáltatónál kérhető védendő fogyasztói státusz, mellyel megakadályozható a szolgáltatásból való kikapcsolás.

Egyre többen veszik igénybe a Nemzeti Eszközkezelő Alap által nyújtott állami támogatást.

Magyarország kormányának célja, hogy az Otthonvédelmi Akciótervvel gondoskodjon a bajba jutott, hitelüket fizetni nem tudó rászorulókról.

Az Otthonvédelmi Akcióterv keretein belül létrehozott Nemzeti Eszközkezelő feladata egy olyan program működtetése, amely a jelzáloghitel-törlesztés miatt súlyosan eladósodott, a gazdasági válság miatt kiszolgáltatott helyzetbe került családok lakhatását hosszú távon biztosítani képes. Az Eszközkezelő a hiteladósok ingatlanát az állam javára megvásárolja, egyben biztosítja a bérlés lehetőségét. A társaság küldetése a fentiekkel összhangban az otthonok és a családok védelme, a gazdasági válság hatásainak tompítása.

g.) lakhatás egyéb jellemzői: külterületen és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A 2011-es népszámlálási adatok alapján 1287 lakás, és lakhatási célnak megfelelő üdülő található, amelyből 158 a lakatlan. A lakatlan házak száma meghaladja a 12 %-ot, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a vagyonvédelemre, melyben a szalkszentmártoni Polgárórség nagy segítségére van mind az önkormányzatnak, mind a helyi lakosoknak.

A lakások 77 %-ában 3, és annál több szoba található.

12 az önkormányzat, és más intézmény szervezet tulajdona az összes többi pedig magánszemélyeké.

A lakások 90 %-a 1990-es évekig épült, és azóta egyre csökkenő tendenciát mutat egészen napjainkig, ahol szinte évente 1, 2 új ház épül.

Többségük 100 négyzetméter feletti, az átlag is 85 négyzetméter lakásonként.

88 % hálózati vízvezetékkel, és 86 % közcsatornával ellátott.

473 összkomfortos, 592 komfortos, 57 félkomfortos, 158 komfort nélküli és 7 szükség- és egyéb lakás van.

3.5. Telepek, szegregátumok helyzete

a.) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Szalkszentmárton Község közigazgatási területén belül nincsenek telepek, szegregátumok.

b.) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megosztás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

Szalkszentmárton Község közigazgatási területén belül nincsenek telepek, szegregátumok.

c.) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Ehhez a ponthoz figyelembe kell venni az alábbi szabályozókat és fogalmi lehatárolásokat:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató³¹ nyomán szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság - az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők - aránya meghaladja az 50%-ot.

Létező jelenség, hogy a lakáshoz jutási feltételek meghatározása arra irányul, hogy egyes, meghatározott tulajdonságokkal rendelkező (általában a roma kisebbséghez tartozó) személyek valamely településen, illetve településrészen mesterségesen elkülönüljenek.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügy területén a Kormány kiemelt célja az állampolgárok egészségi állapotának javítása, az egészségben eltöltött életek növelése, a területi egészség-egyenlőtlenségek csökkentése, valamint az egészségügy működési hatékonyságának és a **megfelelő hozzáférés lehetőségének javítása**. Az Eurostat adatai alapján 2004. és 2012. között nőtt a születéskor várható élettartam. A lakosság egészségi állapotának javítása érdekében több, nemzetközi szinten is elismert kormányzati intézkedés született. A fontosabbak között említhetjük a **népegészségügyi termékadó bevezetését**, a **nemdohányzók védelméről szóló törvény** szigorítását, az élelmiszerekben lévő **transz-zsírsvak megengedhető legnagyobb mennyiségét**, valamint a **közétkeztetésre vonatkozó szigorúbb táplálkozás-egészségügyi előírásokat érintő szabályozást**³².

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat alapellátás körében gondoskodik

- a.) a házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b.) a fogorvosi alapellátásról,
- c.) az alapellátáshoz kapcsolódó házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d.) védőnői ellátásról, és
- e.) az iskola-egészségügyi ellátásról.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett házi orvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	2	1	1
2009	2	1	1
2010	2	1	1
2011	2	1	1
2012	2	1	1
2013	2	1	1
2014	2	1	1
2015	2	1	1
2016	2	1	1
2017	2	1	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

³¹ Útmutató az Anti-szegregációs terv kidolgozásához, In: Városrehabilitáció 2007-2013-ban, Kézikönyv a városok számára, 2007. október, Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Területfejlesztési és Építésügyi szakállamtikarság 117. o.

³² Egészségügyi Ágazati Stratégia

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a.) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az önkormányzat biztosítja a településen az egészségügyi alapellátásokhoz való hozzáférést. Felnőtt háziorvos, gyermek háziorvos, ügyeleti ellátás, védőnői ellátás minden nap elérhető a településen. Vérvétel hetente egyszer érhető el. 2017. december 1-jétől az eddigi helyettes fogorvost állandó praxissal rendelkező fogorvos váltotta. Az önkormányzat TOP egészségfejlesztési projekt révén közel 16 millió forintot költött az egészségügyi eszközpark fejlesztésére, 2018-ban pedig a rendelő és a szolgálati lakás újul meg. Tetőcsere, fűtőkorszerűsítés, nyílászárócsere, akadálymentesítés szerepel a projektben.

Az iskola egészségügyi ellátást a gyermekorvos a védőnővel együtt látja el.

A következő járóbeteg-szakellátások tekintetében Dunavecse Város Önkormányzatának ellátási területéhez tartozunk: belgyógyászat, sebészet, szülészet-nőgyógyászat, csecsemő-és gyermekgyógyászat, fül-orr-gégészet, szemészet, bőr-és nemibeteg ellátás, neurológia, ortopédia, traumatológia, urológia, reumatológia, pszichiátria, orvosi laboratóriumi diagnosztika, röntgendiagnosztika, ultrahang-diagnosztika, gyógytorna, fizioterápia.

b.) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A tevékenységet a területileg illetékes egészségügyi intézmény végzi. Tájékoztatók az orvosi rendelőkben található a szűrésekről.

c.) fejlesztő és rehabilitációs ellátásokhoz való hozzáférés

A tevékenységet a területileg illetékes egészségügyi intézmény végzi.

d.) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzati konyha látja el az óvodai, általános iskolai, és a szociális étkeztetési feladatokat. A konyha által készített ételek teljes mértékben megfelelnek az egészséges étrendre vonatkozó elvárásoknak, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A konyha két szakácsa a 2017. évi közétkeztetési szakácsversenyen megméretette magát. Tavaszváró reform menüjükkel a 13. legjobbak lettek az országban. A településen nagy népszerűsége tettek szert a versenyt követően.

e.) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az általános iskolás gyermekek részére a sportolási lehetőséget a tanórán kívüli foglalkozások is biztosítják. Kézilabda sportkör, labdarúgás sportkör, atlétika sportkör, és tömegsport keretében.

f.) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Településünkön a Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény látja el a gyermekjóléti szolgáltatás feladatát.

A gyermek érdeke felette áll minden egyéb érdeknek. Az aktuális helyzeteket gyorsan, felelősségteljesen kell felmérni és a szükséges intézkedést megtenni.

g.) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt panasz soha nem érkezett.

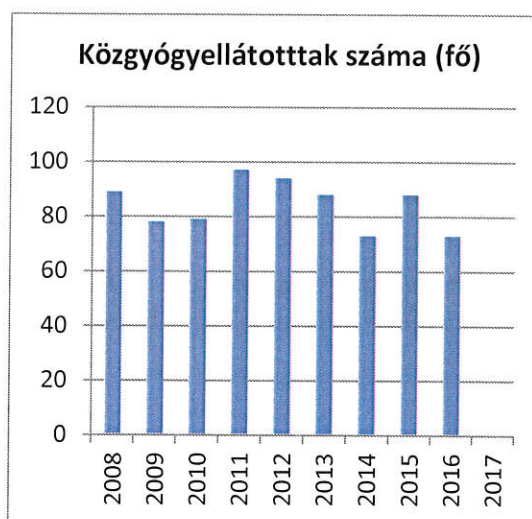
h.) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére- egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához- az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: 1. alanyi jogon, 2. normatív alapon, 3. méltányossági alapon. A méltányossági jogosultságot a települési önkormányzat állapítja meg helyi rendelete alapján, a járási hivatal alanyi és normatív jogcímen állapítja meg közgyógyellátásra való jogosultságot.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	89
2009	78
2010	79
2011	97
2012	94
2013	88
2014	73
2015	88
2016	73
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	10
2009	12
2010	13
2011	11
2012	14
2013	14
2014	14
2015	12
2016	15
2017	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó (a közeli hozzátartozók meghatározásáról ld. Ptk.685.& b. pontja), ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi.

3.7. Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a.) közösségi élet szinterei, fórumai

A közösségi élet szinterei nagyon sokrétűek. a munkahelyek, önkormányzati intézmények, egyházak, és a civil szervezetek. Az általuk szervezett rendezvények, programok általában mindenki számára nyilvánosak. Az önkormányzat által félévente megjelenő újságban minden intézmény, civil szervezet képviselheti magát az írásaival.

b.) közösségi együttélés jellemzői (etnikai konfliktusok és kezelésük)

A közösségi együttélésre nem jellemzőek a konfliktus helyzetek. Nagyon jól tudnak együtt élni a településen a különböző érdeklődésű és vallású emberek.

c.) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)
 Megfelelő cél érdekében mindig meg lehet szólítani a településen lakó embereket, és azok kellőképpen részt is vesznek mind az önkéntes munkából, és mind az adományozásból.
 2012-ben a falu lakosainak adományiból tudta az önkormányzat felújítani a falu központjában lévő ártézi kutat.

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira.

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

Szalkszentmártonban a 2014. évben kitűzésre került nemzetiségi önkormányzati választáson - megfelelő számú jelölt hiányában -, nem került sor a választás megtartására, így a Szalkszentmárton Roma Nemzetiségi Önkormányzat 2014. október 12. napján megszűnt. 1998. óta kisebb kihagyásokkal szinte folyamatosan képviseltették magukat a helyi közéletben.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosította az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodott a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. Amennyiben a roma önkormányzat ismétletlen megalakul, az önkormányzat a korábbi viszonyokat tudja biztosítani számukra.

Szalkszentmártonban a 2011-es népszámláláskor 94 fő vallotta magát roma nemzetiségűnek, a valós szám a korábban működő Roma Nemzetiségi Önkormányzat szerint 200 fő lehet.

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka főként a tartós munkanélküliség	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása, egyéb helyi munkateremtési lehetőség felkutatása
Télen nehezen megoldható a fűtés	Lehetőségekhez mérten tűzifa biztosítása
A lakosság egészségügyi állapota megfelel az országos mutatóknak, nem jó	Egészségügyi szűrések népszerűsítése, az egészségtudatos életmódra nevelés, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében a hatályos köznevelési törvény értelmében 2015. szeptemberétől az eddigi 5 éves kor helyett **3 éves kortól kötelező az óvodai részvétel.**

2015-16-ban is folytatódnak azok a **hazai és uniós finanszírozású célzott programok, intézkedések,** amelyek célja, hogy a **sérülékeny, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű - köztük roma - tanulók iskolai sikerességét elősegítsék, a befogadó oktatáshoz, együttneveléshez** hozzájáruljanak javítva ezzel továbbtanulási eredményeiket, és csökkentve a lemorzsolódás veszélyét. Az **Integrációs Pedagógiai Rendszer (IPR)** hatásvizsgálata azt mutatta, hogy a program általános javulást hozott a résztvevő iskolák diákjainak iskolai teljesítményében, fejlődésében. A hátrányos helyzetű tanulók középiskolai továbbtanulásának, középiskolai sikerességének, szakmához jutásának elősegítését célozzák 2015-2016-ban is az **Útravaló Ösztöndíjprogram** esélyteremtő alprogramjai. Az ESZA forrásai segítségével működő **tanodai programok** anyagi szükségben, rossz szociális körülmények között élő, roma tanulók felzárkózását segítik köznevelésen kívüli eszközökkel, komplex, a személyiség egészére kiható egyéni fejlesztéssel. A program keretében 168 tanoda működik kb. 4000 tanuló bevonásával. A **Második Esély típusú iskolákban** a középfokú iskolákból kimaradt, lemorzsolódó fiataloknak az oktatás világába történő visszavezetését célozzák. A **sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai sikerességének elősegítése** érdekében a gyógypedagógiai tanácsadást, korai fejlesztést, oktatást és gondozást, szakértői és rehabilitációs tevékenységet biztosító pedagógiai szakszolgálati rendszer átalakítása keretében 2015-ben további új, korszerű diagnosztikai vizsgálo- és fejlesztőeljárások kidolgozása, illetve adaptálása valósul meg. Annak érdekében, hogy csökkenjen a digitális leszakadás mértéke - különös tekintettel a sajátos nevelési igényű, és a hátrányos helyzetű tanulókra – **informatikai infrastruktúra-fejlesztési projekt** indult uniós forrásból.

A **Köznevelési Hídprogramok** azoknak a fiataloknak adnak lehetőséget, akik az általános iskola elvégzése után nem jutottak be középfokú iskolába (Híd I.), illetve akiknek a tanulás korábban csak kudarcélményt adott, és emiatt nem tudták befejezni az általános iskolát, de már betöltötték 16. életévüket (Híd II.). A Híd II-ben résztvevő tanulók 20 hónapos képzési ideje a jelenlegi tanév végén zárul. Idén kerül sor a szakmai záróvizsgák megszervezésére is, így a tanév zárását követően tudunk majd olyan adatot gyűjteni, hogy hány tanuló szerezte meg a rész-szakképesítést igazoló bizonyítványt, illetve hányan mennek tovább szakiskolai képzésbe. Az idei Híd-programokban 2300 fő személyre szabott fejlesztő oktatásban részesül.

A 2011-ben elfogadott két új törvény (szakképzési és szakképzési hozzájárulási) megteremtette a **duális képzés kiterjesztésének lehetőségeit,** amit az új felnőttképzési törvény elfogadása követett 2013. közepén. A duális képzés minőségének emelése érdekében növeljük a képzésben közreműködők szakmai kompetenciáit: a szakképző intézményben lehetővé válik gyakorlati oktatásvezető munkakör kialakítása, a gyakorlati képzést folytató szervezetnél folyó gyakorlati képzésben pedig gyakorlati oktatóként olyan személy vehet részt, aki rendelkezik mestervizsgával.

2013. szeptemberétől a képzések már az új rendszerben indultak el, melynek legfontosabb elemei a vállalati tanműhelyek támogatása, emelt szakma-normatíva, tanulószerveződések rendszere. 2014 végén a szakképzésben tanulók több mint egyharmada duális képzési formában vesz részt, a gyakorlati képzési helyeket biztosító gazdálkodó szervezetek száma mintegy 8000. 2015-től kezdődően kiemelt cél a tanulószerveződések számának további növelése, amelynek elérése érdekében a Kormány bevezette a **kamarai garanciavállalás rendszerét.** Ennek célja, hogy a tanulók vállalati környezetben végezzék el gyakorlati képzésüket, így tovább nő a szakképzési rendszerből kikerülő fiatalok kompetenciáinak munkaerő-piaci relevanciája. **Az állami szakképző intézmények egységes fenntartói átvétele** révén az intézményfenntartás és szakmai irányítás egy kézben tartása jelenti a biztosítékot a minőségi szakképzési és képzésfejlesztési feladatellátásra, a duális képzés kiterjesztésére irányuló koncepció megvalósítására, illetve a szakképzési reformlépések nyomán követése mellett az egységes intézményrendszer hatékonyságának növelésére. **Speciális intézkedések bevezetésére is sor kerül az esélyteremtő támogatást igénylő hallgatók érdekében.** A hátrányos helyzetűeket támogató felvételi többletpontok rendszere

nemcsak, hogy működik, hanem 2013 óta a szerepe is nőtt. A Kormány továbbra is nagy számban biztosít az arra érdemes jelentkezőknek magyar állami ösztöndíjas helyeket, a felvettek körében magasabb a hátrányos helyzetűek aránya, mint a jelentkezők körében. A Diákhitel különböző konstrukciói változatlanul elérhetőek maradnak a hallgatók számára, a Diákhitel II. konstrukcióhoz a Kormány 2%-os kamatot garantál (a hiánypótló konstrukciót 4300 hallgató vette fel 2013/2014. I. félévben). A felsőoktatási szakpolitika megváltoztatta 2013-tól a **korábbi felsőoktatási felvételi rendszert, melyben** a Kormány határozta meg a felvételi keretszámot képzőhelyenként. Az új rendszerben a felvételiző eredménye, valamint az intézmény kapacitáskorlátja a meghatározó elem. 2013 óta minden olyan hallgató, aki elérte a minimum belépési korlátot, és az adott intézmény fel tudja venni, részesülhet állam által támogatott képzésben. A 1276/2010 (XII.8.) Kormányhatározat 2011-ben az államilag támogatott helyekre felvettek számát 53 450 főben határozta meg, 2013-ben és 2014-ben 100 000 államilag támogatott hely vált elérhetővé, így szinte **minden továbbtanulni szándékozó fiatal számára lehetséges a felsőoktatásba történő bejutás.**³³

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a Legyen Jobb a Gyermeknek 2007-2032 Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Településünkön 2013. január 01-i adatok alapján a 0-14 év közötti gyermekek száma 415 fő és a 15-17 év közöttiek száma 90 fő, amely összesen 505 gyerek. Az állandó lakosoknak mintegy 17 %-át teszi ki ez a létszám.

Ezek a számadatok sajnos csökkenő tendenciát mutatnak az elmúlt évekhez képest.

- a.) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelőké.

Településünk a Kunszentmiklósi Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztályához tartozik a védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek tekintetében.

Szalkszentmárton Község Önkormányzata az EFOP-3.9.2-16-2017-00007 projekt révén két éven keresztül az óvodai programok fejlesztésére kapott lehetőséget. Már a pályázatírásnál az óvodavezető tapasztalatára építve kerültek megtervezésre a programok. A gyermekek lelki egészségét támogató színházi előadások közül már kettő megvalósult. A szerződés értelmében még

³³ Magyarország 2015. évi Nemzeti Programja

12 alkalommal kerül sor kiemelt ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódó előadásra családi nap keretében. A humánszolgáltatások fejlesztése révén olyan programokon van lehetősége a családoknak részt venni, amihez csak nagyobb utazás és anyagi áldozat árán juthatnak hozzá.

Szintén a projekt révén Tervezett Szenzomotoros Tréning foglalkozásokon vehetnek részt a gyerekek. A tervezett szenzomotoros tréning (TSMT) feladatsora a nagy- és finommozgások fejlesztése során érleli, strukturálja tovább az idegrendszert. A foglalkozás menete kötött, feladatsorokba rendezett, a gyermek fejlődésének megfelelően fokozatosan nehezedik. A mozgásos feladatok segítik az érzékelés, észlelés fejlődését, a testvázlat, a térbeli tájékozódás, a laterialitás, a dominancia beérését. A feladatsorok javítják a gyermek koncentrációs képességeit, megalapozzák, segítik a figyelem jobb irányíthatóságát, a szerialitás, a ritmusérzék és a motoros kreativitás fejlődését. A mondókákkal, énekekkel kísért feladatvégzés során fejlődik kommunikációjuk és anyanyelvi készségeik.

2018. második felétől pedig úszásoktatásra és tanyalátogatásra mehetnek a gyerekek.

b.) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

2014. évben 164 gyermek részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban (39 fővel kevesebb, mint 2013-ban). A támogatást 100%-ban természetben, utalvány (csekk) formájában nyújtottuk, 951.200,- Ft értékben.

4.1.2. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma
2008	134	n.a.
2009	176	n.a.
2010	186	n.a.
2011	191	n.a.
2012	201	4
2013	196	5
2014	172	2
2015	150	2
2016	127	2
2017	98	2

Forrás: Önkormányzati adatok

d.) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A településen kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben nem részesül egy család sem, valamint rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesülő sem lakik Szalkszentmártonban.

e.) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A 2015. évi LXIII. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI törvény az óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztése érdekében történő módosítása alapján, amely 2015. szeptember 1- én lépett hatályba.

A gyermekétkeztetés ingyenes az óvodai nevelésben részesülő gyermek után, ha:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos,
- olyan családban él amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek, 3 vagy több gyermeket nevelnek.
- a családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb

- munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett, azaz nettó összegének 130%, ami 89.408 Ft-ot jelent.

Óvodai térítési díjat 8 gyermek esetén fizetnek a tanévkezdés óta.

Óvodáztatási támogatást a 4.1.3. számú táblázat szerint fizettek a településen. Ez a támogatási forma mára megszűnt.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	20	40	17	0	34
2009	27	55	15	0	54
2010	28	64	12	5	94
2011	26	79	19	5	95
2012	43	80	21	5	92
2013	28	72	15	16	71
2014	19	68	10	14	68
2015	58	53	16	10	76
2016	58	53	16	0	65
2017	49	42	16	0	36

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- f.) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek: elsősorban a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény szerinti menedékjogot kérő, menekült, menedékes, oltalmazott vagy humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező gyermekek helyzetére szükséges kitérni. A menedékes - rászorultsága esetén - jogosult a befogadás anyagi feltételeire, valamint ellátásra és támogatásra. A menekültügyi hatóság, valamint a jegyző az ellátásra, támogatásra vonatkozóan határozattal dönt (2007. évi LXXX. törvény, 32. §).

A települést érintő hivatalos adatot nem tudunk szolgáltatni.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Szalkszentmárton területén szegregált terület nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Möt. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

- a.) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	1	149
2009	1	158
2010	1	163
2011	1	161
2012	1	166
2013	1	171
2014	1	166
2015	1	169
2016	1	156
2017	1	166

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A fenti táblázatban az egy védőnőre jutó gyermekek száma csak a 0-6 éves korú gyermekeket tartalmazza, ezen kívül még Szalkszentmárton Védőnői Szolgálatának, védőnőjének körzetébe 132 gondozott család, és 181 fő általános iskolai tanuló tartozott 2014-ben.

b.) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A gyermekorvosi állást állandó tartós helyettesítéssel tudja az önkormányzat megoldani 2012. szeptembere óta. A pályázat folyamatosan ki van írva a gyermekorvosi praxisra, de sajnos mindmáig betöltetlen maradt.

Hétfőtől péntekig minden nap 2 óra rendelési időt biztosít a gyermekorvos a beteg gyermekek számára.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis(ok) száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	16304	6647	0
2009	0	16937	7136	0
2010	0	16978	6597	0
2011	0	17386	7173	0
2012	0	18336	6322	0
2013	0	18686	6378	0
2014	0	17589	7257	0
2015	0	16725	7919	0
2016	0	16253	7685	0
2017	0	16857	7109	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A táblázat egy évre mutatja az ellátott esetek számát.

- c.) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A helyi óvodában logopédiával, egyéni fejlesztéssel, mozgásfejlesztéssel próbálják biztosítani az ezekre rászoruló gyermekek ellátását.

Évek óta átlagosan 16-20 beíratott hátrányos helyzetű gyermek van az óvodában. A hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztési foglalkozásokon, heti egy két alkalommal vesznek részt.

- d.) gyermekjóléti alapellátás

Szalkszentmártonban a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai feladataikat az 1997. évi XXXI. tv. és 15/1998.évi (IV.30.) NM rendelet alapján látják el heti 40 órában, melyből 20 órát területen családgondozás formájában, 20 órát az irodában adatlapok kitöltésével, ügyfélfogadással, ügyintézésel, tanácsadással, az észlelő-jelrendszer tagjaival való kapcsolattartással végzik.

A gyermekjóléti szolgáltatás alapvető prevenciós feladata az észlelő-jelrendszer működtetése. Ennek érdekében koordinálja azokat a szakembereknek az együttműködését, akik bárhol, bármilyen formában kapcsolatba kerülnek a gyerekekkel. Az észlelő-jelrendszer tagjai jelzik a Gyermekjóléti Szolgálat felé az általuk észlelt problémát, melyre a Szolgálat próbálja lehetőségeihez mérten megtenni a kellő lépéseket. Feladata a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése.

- e.) gyermekvédelem

A Gyermekjóléti Szolgálat feladata az észlelő-jelrendszer működtetése. Az Önkormányzat egész évben folyamatos kapcsolatban van a védőnői szolgálattal, a helyi általános iskolával, óvodával, gyermekorvossal, háziorvossal, rendőrséggel, polgárőrséggel, és természetesen a Gyermekjóléti Szolgálattal. 2014-ben 24 jelzés érkezett a Szolgálathoz, ebből 12 az oktatási intézményekből. 2013-ban **egy gyermek került ideiglenes hatályú elhelyezésre. Súlyos testi-lelki elhanyagolás, értelmi elmaradás, lakhatási- élelmezési gondok, és higiénias problémák vezettek ide.**

Figyelemmel kíséri a lakosság szociális és mentálhigiénés helyzetét, feltárja a nagy számban előforduló, az egyén és család életében jelentkező probléma okait, és jelzi azokat az illetékes hatóság vagy szolgáltatást nyújtó szerv felé. Az észlelő-jelzőrendszer működésének keretein belül elősegíti az Önkormányzat szociális és egyéb osztályai, az egészségügyi szolgáltatók, oktatási intézmények, a gyermekjóléti szolgálat, a gondozási központ, valamint társadalmi szervezetek, egyházak, Jogi segítségnyújtó szolgálat és a magánszemélyek részvételét a megelőzésben.

- g.) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetben, helyi szinten az Önkormányzat, és a Családsegítő Szolgálat, aki segítséget tud nyújtani a rászorulóknak, de elsősorban tanácsadással, telefonálással, fénymásolással. A településen nem működik olyan szociális intézmény, amely bármilyen szociális ellátást tudna nyújtani (például átmeneti szállás). A Családsegítő Szolgálat az egyének és a családok életvezetési képességének megőrzése, valamint a jelentkező problémák megszüntetése érdekében:

- a családban történő nevelkedés elősegítéséhez információkat nyújt,
- a jogokat és kötelezettségeket ismerteti,
- a hivatali ügyekben elintézésében való eligazodást segíti,
- és az önállóságra nevelést.
- jogi, nevelési, egészségügyi családtervezési tanácsadást nyújtanak, megfelelő szakemberek bevonásával.

- h.) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Minden gyermeknek társadalmi helyzetétől függetlenül igyekszünk a szolgáltatásokat egyenlően hozzáférhetővé tenni.

i.) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményezettek jogosultak a nyári ingyenes szociális étkezésre. A kezdeti évekhez képest szinte megháromszorozódott a nyári szociális gyermekétkeztetésben résztvevő gyermekek száma.

A gyerekeknek nyáron 44-54 nap közötti intervallumban az önkormányzat saját fenntartású konyhája biztosítja az étkezéseket.

Mivel a számok is mutatják, hogy egyre több gyermek jogosult, és részesül a szünidőben is meleg étkeztetésben, így ameddig mód és lehetőség van rá, az önkormányzat ezt biztosítani kívánja számukra. Tapasztalataink alapján ezek közül a gyermekek közül sajnos nagyon sokan ebben az időszakban nem jutnának meleg ételhez, ha az önkormányzat ezt nem biztosítaná.

A nyári szociális gyermekétkeztetésben részesülők száma:

2008-ban 34 fő, 2009-ben 54 fő, 2010-ben 94 fő,

2011-ben 95 fő, 2012-ben 92 fő 2013-ban 71 fő,

2014-ben 68 fő 2015-ben 76 fő volt.

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

j.) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselek észrevételei

Szalkszentmártonban ilyen jellegű panasszal nem találkoztunk.

k.) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Az IPR program csak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára biztosít juttatásokat, programokon való részvételt.

4.4 kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanulók,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók:

A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók:

A különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanulók, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban. Különös tekintettel a következőkre:

- az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása,
- a felvételi kérelmek elbírálása,
- az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- a teljesítmények értékelése,
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,
- az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- a kollégiumi elhelyezés és ellátás,
- az oktatásban megszerzhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
- a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés,
- az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

4.4.13. számú táblázat - Iskolai ellátás igénybevétele - telephelyi bontásban

2017-2018. tanév								
Telephely	Létszám	Hátrányos helyzetűek létszáma	HH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	Halmazottan hátrányos helyzetűek létszáma	HHH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	Sajátos nevelési igényű tanulók létszáma	SNI tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	SNI tanulók számából a hhh tanulók száma
1. évfolyam A osztály	14	3	21%	0	0%	0	0%	0
2. évfolyam A osztály	18	0	0%	2	11%	1	5%	0
2. évfolyam B osztály	18	3	16%	1	5%	2	11%	0
3. évfolyam A osztály	23	3	13%	0	0%	0	0%	0
4. évfolyam A osztály	25	5	20%	0	0%	5	20%	0
5. évfolyam A osztály	18	0	0%	1	5%	1	5%	0
6. évfolyam A osztály	20	1	5%	0	0%	4	20%	0
7. évfolyam A osztály	23	3	13%	0	0%	2	9%	0
8. évfolyam A osztály	14	2	14%	0	0%	0	0%	0
Összesen:	173	20	11%	4	2%	15	9%	0

Forrás: Petőfi Sándor általános iskola adatok

- a.) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban. Különös tekintettel a következőkre:

- az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása,

- a felvételi kérelmek elbírálása,
- az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- a teljesítmények értékelése,
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,
- az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- a kollégiumi elhelyezés és ellátás,
- az oktatásban megszerzhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
- a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés,
- az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programot szervez, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytat. Fejlesztő pedagógus foglalkozik a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekekkel, Szükség esetén gyógypedagógus foglalkozik a sajátos nevelési igényű csemetékkel. Jelenleg nincs sajátos nevelési igényű gyermek az óvodában.

A Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kunszentmiklósi Tagintézménye biztosító a helyi óvodában:

- logopédust,
- pszichológust,
- szűrő és szakértői vizsgálatokat, valamint a hozzájuk tartozó kontroll vizsgálatokat.

Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171. § - 173. §)

A nevelési-oktatási intézményekben (Szalkszentmártoni Petőfi Sándor Általános Iskola, Szalkszentmártoni Bóbita Óvoda) foglalkoztatott vezetők és alkalmazottak kötelező és ajánlott létszáma a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. IX. fejezetében található, a rendelkezés 2013. szeptember 1-ig volt hatályos. Ezt követően a nevelő- és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak finanszírozott létszámát az Nkntv. 2. számú melléklete tartalmazza.

A halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ezért intézményeinkben fokozottan figyelemmel kísérik a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

Az önkormányzathoz tartozó óvodában jelentős eszközfejlesztés történt. Új játszótéri eszközök kerültek beszerzésre, a megsemmisített és elavult eszközök helyett. Az egészségvédelem területén jelentős megemlíteni a sófalak építését. Mindkét területen további fejlesztések vannak még folyamatban. A munkában nagy érdeme van az Óvoda alapítványának.

Sajnos az általános iskola esetén nem tudunk beszámolni fejlesztésekről, de bízunk benne, hogy a következő években a KLIK fenntartásában lévő intézetben is pozitív irányú elmozdulás várható.

Integrációs felkészítés Pedagógiai Rendszere³⁴ (IPR)

A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével. A képesség-kibontakoztató felkészítésben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanuló vesz részt.

Mindezek alapján elmondható, hogy az intézményben folyó pedagógiai munka sikeres a tekintetben, hogy az iskola tanulóit felkészíti a következő iskolatípusba való lépésre, ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek továbbtanulása ne kizárólag a szakiskolák felé irányuljon, hanem más intézmények felé is.

A 2012/2013-as tanév óta az Integrációs Programban foglaltaknak megfelelően több tanórai és tanórán kívüli programokat szerveznek a tanulóknak, amelyeken a HHH tanulóknak, illetve a programba részt vevő HH tanulóknak a megjelenés kötelező. Ezek: tantárgyi korrepetálások, szakkörök, felvételi előkészítők, tanulás tanítása, multikultúra, művészeti nevelés.

Fontos az óvoda-iskola átmenet segítése. A leendő 1. osztályban tanítók havi rendszerességgel látogatják a leendő elsősöket az óvodában és az óvónők is meglátogatják a tanítónőket az iskolában csoportjukkal együtt. Több közös programot is szerveznek: bábszínház, koncert.

Összességében elmondható, hogy az intézmény számos tanórán kívüli programot szervez tanulóinak, ezeken a programokon jelentős létszámban vesznek részt az iskola tanulói (köztük a halmozottan hátrányos helyzetűek is), ugyanakkor javítani szükséges az iskolán kívüli programok (színház-és múzeumlátogatás, kirándulás, stb.) hozzáférését a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

Folytatódik a kompetencia alapú oktatás meghonosítása intézményben. A TÁMOP 3.1.4. pályázat fenntarthatósága.

b.) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az intézményeink rendszeres kapcsolatot ápolnak a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, a Gyógypedagógiai Szakszolgálattal, a Polgármesteri Hivatallal, a Szalkszentmártoni Petőfi Sándor Emlékkiállításal, az iskolaorvossal, védőnővel, számos települési civil szervezetettel, egyházakkal és alapítványokkal.

Ingyenesen igénybe vehető szakszolgálatok, gyerekek részére:

- logopédiai szolgáltatás,
- gyógypedagógiai szolgáltatás
- nevelési tanácsadás
- iskolapszichológus
- szociálpedagógus
- gyógytestnevelés
- pályaválasztási tanácsadás

³⁴ A kézirat lezártakor hatályos szabályozók: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet XIX. fejezet: Különleges pedagógiai célok megvalósításához igazodó nevelés- és oktatásszervezési megoldások 67. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés szabályai 171. §, 172. § és 68. Az óvodai fejlesztő program megszervezése 173. §. Magyar Közlöny. 2012. augusztus 31., valamint: Miniszteri Közlemény (megjelent az Oktatási Közlöny 2007. máj. 14. LI. évf. 11. számában) a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló iskolai és óvodai integrációs programról.

c.) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

A törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

A halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ezért intézményeinkben fokozottan figyelemmel kísérik a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

A körzethatárok kialakításánál és a beiskolázásnál az Ebktv. vonatkozó paragrafusait is figyelembe kell venni. Ebben segít eligazodni az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület 2/2007. (III. 23.) TT sz. állásfoglalása: „Az etnikai alapú iskolai szegregációt nem csupán a tényleges, hanem a jogsértő által feltételezett etnikai hovatartozás alapján is el lehet szenvedni. A szegregáció megvalósulásának nem feltétele az elkülönített csoporttal szembeni hátrány, csupán a törvényben meg nem engedett elkülönítés.” A jogellenes, elkülönített oktatás még abban az esetben is jogszerűtlen, ha teljes mértékben azonos feltételek biztosításával történik. A jogellenes elkülönítés minden aktivitást nélkülöző fenntartása is megvalósíthatja a jogsértést.

d.) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Mivel mind az óvodából, és mind az iskolából egy található a településen, így nem áll módunkban különbséget tenni.

e.) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

IPR programok keretében.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
egyre több a beszédhibás gyerek	többszöri logopédiai szolgáltatás
érzelmileg sérült, magatartásproblémás gyerekek	gyermekpszichológus
sajátos nevelési igényű gyerekek	gyógypedagógus, mozgásterapeuta
A köznevelési rendszer átalakításával önkormányzat fenntartó státuszról működtetői státuszba került.	2013. január 1 napjától a köznevelési rendszer átalakításából adódóan újra kellett gondolni azokat a feladatokat, programokat, támogatási rendszert, amelyet az önkormányzat, mint fenntartó biztosított.

5. Nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A 2013. január 1-i adatok alapján Szalkszentmárton községben a nő, és férfi lakosság száma szinte azonos. A lakosság 60 éves koráig szinte minimális az eltérés százalékosan a megoszlásukban, viszont a 65 év felettiiek esetén nagy az eltérés a nők javára, mintegy 20 %-kal.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a.) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők között kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

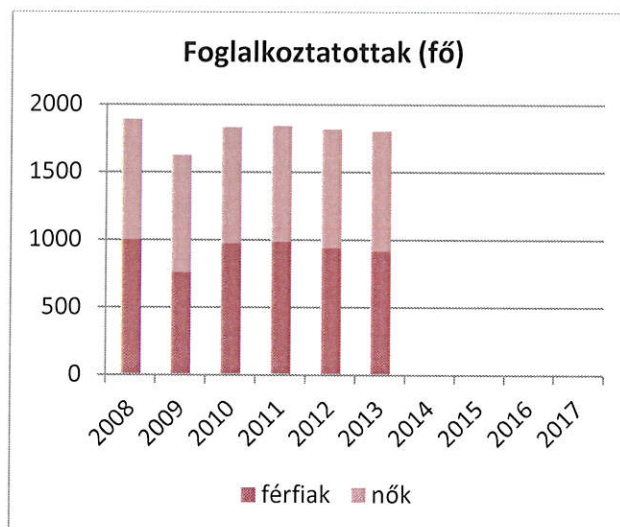
5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	1113	1013	1000	889	113	124
2009	886	1019	757	868	129	151
2010	1107	1006	972	859	135	147
2011	1096	978	984	857	112	121
2012	1002	1009	939	878	124	141
2013	1009	1005	914	889	95	116
2014	1043	939	961	835	82	104
2015	1044	943	976	747	68	96
2016	1029	929	978	853	51	76

Forrás: Teir és helyi adatgyűjtés

Nem számottevő a különbség a női és férfi munkanélküli lakosok száma között.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíj jogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

b.) nők részvétele a foglalkoztatást segítő képzési programokban

A TÁMOP 2.1.2. program keretében a településen ingyenes nyelvi és számítástechnikai képzésen lehetett részt venni. A résztvevők többsége nő volt. Konkrét szám adatok nem elérhetőek arról, hogy milyen számban vesznek részt nők az elhelyezkedésüket segítő programokon.

c.) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Legnehezebben az alacsony végzettségű nők tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. Az önkormányzat a lehetőségekhez mérten biztosít számukra közfoglalkoztatási lehetőséget.

d.) hátrányos megkülönböztetés a foglalkozás területén (pl. bérkülönbség)

Önkormányzati intézményekben nincs ilyen jellegű különbségtétel. Egyéb intézményektől nem kaptunk ilyen jellegű észrevételt.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (Nkntv. 8. §)³⁵

³⁵ Az Nkntv. 2014. szeptemberétől 3 éves kortól teszi kötelezővé az óvodai részvételt.

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	100	5	100	2	100	0
2009	85	4	100	2	85	0
2010	97	4	100	2	97	0
2011	89	4	100	2	89	0
2012	99	4	100	2	99	0
2013	91	5	100	2	91	0
2014	81	5	100	2	81	0
2015	88	5	100	2	88	0
2016	84	5	100	2	84	0
2017	79	5	100	2	79	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG		db
Az óvoda telephelyeinek száma		2
Hány településről járnak be a gyermekek		2
Óvodai férőhelyek száma		100
Óvodai csoportok száma		5
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):		6,30-16,30
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()		2 hét
Személyi feltételek		FŐ
Óvodapedagógusok száma		8
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma		7
Gyógypedagógusok létszáma		0
Dajka/gondozónő		5
Kisegítő személyzet- pedagógiai asszisztens		1
		Hiányzó létszám
		0
		0
		0
		0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Általános iskola

Az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

Az Általános Iskolában, ha csekély mértékben is, de csökken a tanulók létszáma, mind az alsó, mind a felső tagozatokban.

A napközis tanuló száma viszont évről évre növekvő tendenciát mutat. A felső tagozatban a tanulószobai foglalkozásokon a leckeírást követően hasznosan töltik idejüket a gyerekek.

Bölcsőde nem elérhető a községben. A szomszédos településen bölcsőde üzemel, és ha igény van rá, akkor fogadják a településen lakó gyerekeket is, mivel van rá kapacitásuk.

A gyermekfelügyeletet kis települési mivoltunkból adódóan sokan nagyszülő, rokon testvér által is meg tudja oldani.

2014. februárban nyitotta meg kapuit a Napsugár Családi Napközi, ahol 20 hetestől 3 évig fogadják a gyermekeket, a maximális létszám 7 fő. A nyitást - a védőnő segítségével történő - igényfelmérés előzte meg. A napközi jelenleg maximális férőhely kihasználással működik. Az üzemeltető magánvállalkozás pályázati forrásból a nyitás évében hat hónapig térítési díj fizetése nélkül fogadta a gyermekeket, ezt követően az ellátásért fizetni kell. Azok a településen élő családok, ahol mindkét szülő dolgozik, támogatást kérhetnek a térítési díjhoz az önkormányzattól.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A Védőnői Szolgálatot 1 védőnő látja el a településen. Körzetébe 132 gondozott család, illetve 173 fő általános iskolai tanuló tartozik.

A 0-3 éves korosztályba 70 gyermek tartozik.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	1	76	76
2009	1	79	79
2010	1	76	76
2011	1	71	71
2012	1	74	74
2013	1	68	68
2014	1	82	82
2015	1	68	68
2016	1	60	60
2017	1	70	70

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A védőnő egészségneveléssel az iskolában is tevékenykedik. Személyi higiéné, káros szenvedélyek megelőzése, egészséges táplálkozás, családi életre nevelés témakörökben. Az előadások során a témához kapcsolódva csekély összegű tisztálkodási szerek ajándékozásával segít pár hátrányos helyzetű gyerekeknek.

A család- és nővédelmi gondozást az Eütv. 41. §-a rögzíti, ennek értelmében biztosítani szükséges a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését a tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedéseket.

A fogamzásszabályozás és szexualitás gyakran még a mai családokban is tabu témának számít. Ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyerekek felvilágosításában. A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak; osztályfőnöki, biológia óra keretében előadást tart a védőnő, osztályfőnök, biológia tanár.

A Baba-Mama klub havonta egyszer várja az érdeklődőket a könyvtárban.

5.4. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszakról, nőket érő erőszakról nagyon nehéz nyilatkozni. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

A családban, az otthon falai között folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezete számára pedig a segítségnyújtást.

Általánosságban, mind a nyugati, mind a magyar adatok azt mutatják, hogy minden ötödik nő él, vagy élt valaha olyan kapcsolatban, ahol partnere rendszeresen testileg bántalmazta őt. Ezt az adatot tovább súlyosbítja, hogy a testi erőszak csak a jéghegy csúcsa, a folyamatos lelki erőszakban élő nők száma ennél jóval magasabb.

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakról nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

A családon belüli erőszak megelőzése, felderítése és ez által a bűnelkövetők kiszűrése érdekében, a körzeti megbízottak rendszeresen vesznek részt a jelzőrendszeri tagok esetmegbeszélésein, ahol értesülhetnek a térségben előadódó családi gondokról, kiskorúak testi és szellemi fejlődését hátrányosan befolyásoló eseményekről.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Családsegítő szolgálatnál tudnak segítséget nyújtani a krízishelyzetbe került nőknek, tanácsadással, telefonálással, fénymásolással, vagy segítenek nekik nyomtatványokat kitölteni, eligazodni a hivatali ügyintézkedésekben.

Felhívhatják a Bántalmazott Nők krízisvonalát, az eset súlyosságát figyelembe véve az a helyi tapasztalat, hogy szoktak segíteni. Helyet keresnek, hogy a nő hova mehet el, és az titkosan intézik. Az anyaotthonokba az a tapasztalat, hogy várólisták vannak, minimális összegeket igaz, de fizetni kell az ott tartózkodásért, és kikötéseik vannak, hogy ki mehet oda.

Családok átmeneti otthonában való elhelyezésre még nem volt példa a településen, ez az egész család elhelyezését jelentené, tehát mindkét szülőt és a gyerekeket.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvényre hivatkozva a helyi közéletben a nőknek és férfiaknak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jogai vannak.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselő. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Szalkszentmártonban a Képviselő Testület 6 tagból áll, amelyből 5 női tag, tehát a helyi közéletben való részvétele, képviseltsége a nőknek nagyon jó, mivel a falut érintő közügyekben így javarészt ők döntenek. Szalkszentmárton község jegyzője szintén nő. Mint már az előzőekben olvasható, az óvoda vezetője, az általános iskola igazgatója, a helyi pénzügyintézetek vezetői, a posta vezetője nőnemű.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmódeljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nő helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

A gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az önkormányzat a civil szervezetek bevonásával a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A GYÁS, GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége³⁶

Az **Idősügyi Nemzeti Stratégia** nemcsak az időseket, hanem a középkorúakat és a felnövekvő nemzedékeket is megszólítja, célkitűzéseivel hatni akar rájuk, hiszen a sikeres idősödést már igen korán kell megalapozni. „Korunkban több idős ember él a Földön, mint bármikor ezelőtt és arányuk a lakosság egészéhez viszonyítva tovább növekszik. Ezek az idős felnőttek nagymértékben hozzá tudnak járulni a társadalom fejlődéséhez.” – fogalmazódott meg az UNESCO 1997-es, Hamburgi Nyilatkozatában. A születéskor várható élettartam 2007-ben férfiak esetében 69 év, a nőknél 77 év volt, az EU-átlagtól az elmaradás nők esetén 4,5 év, férfiak esetén 6,5 év. (Forrás: EUROSTAT). A Stratégia építeni kívánt az idősök véleményére, az idősellátáshoz kapcsolódó gyakorlati szakemberek tudására, a meglévő hazai és adaptálható külföldi „jó gyakorlatokra” annak érdekében, hogy az itt megfogalmazott irányelvek a gyakorlati munkában alkalmazhatók legyenek. Az itt megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind pro-aktív (megelőző), mind reaktív megközelítéseket tartalmaznak.

A nyugat-európai országokban általánosságban 65–67 éves kortól tekintik idősnek az ott élőket. A WHO szerint a 60–74 év közöttiek az idősödők, a 75–89 évesek az idősök és a 90 év fölötti személyek a nagyon idősök – magyar fordításban a nem egészen jól hangzó „aggok”. A Stratégia szempontjából e három korcsoportot együttesen tekintjük idősöknek, bár a hazai munkaerő-piaci sajátosságok okán – e szakterület vonatkozásában – már a 45 éven felüliek is szeniorokként kezelendők.

Ma még sok idősebb ember ki van téve a társadalmi kirekesztés valamelyik kockázatának: elszigetelődés, egészségi problémák, hozzáférés az ellátásokhoz. A társadalmi részvétel azt is jelenti, hogy az egyén milyen mértékben, milyen intenzitással és hányféleképpen használja fel képességeit, tudását, egyéniségének sajátos adottságait más emberek, szűkebb vagy tágabb közösségek hasznos szolgálatára, gazdagítására, illetve milyen mértékben veszi igénybe mások adottságait saját élete alakításában. Ebben az értelemben a társadalmi részvétel, illetve a közösségileg aktív lét azt feltételezi, hogy az egyén tevőlegesen befolyásolja nemcsak saját maga, hanem a különböző közösségek életét, hozzáadja tudását, normáinak érvényesítését, munkáját, bizalmát, egyéniségének színét, jellegét a közösség egészéhez.

A Stratégia hosszú távú keresztmetszetű, a jelenre és a jövőre is fókuszál, mint jövőtervezési technika, tervezési spirált fogalmaz meg. A Stratégia legfőbb céljainak meghatározása hosszú távon, 2034-ig.

Idősügyi Nemzeti Stratégia elvei:

- a születéskor várható élettartam közelítése az európai uniós átlaghoz,
- az egészségben eltöltött évek számának növelése,
- az aktív élet fenntartásának növelése,
- az időskori jövedelembiztonság megteremtése,
- a társadalmi integráció erősítése,
- a különböző szolgáltatások (egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális stb.) összehangolása az idősödők és idősök szükségleteinek és érdekeinek figyelembevételével,
- az idősök élethosszig való tanulásának támogatása, a digitális tananyagok hozzáférhetőségének biztosításával,
- az „aktív idősödés” feltételeinek erősítése, mely nem csupán a fizikai aktivitást, a munkaerőpiacon maradást jelenti, hanem a társadalmi, kulturális, civil életben való aktív részvételt is,
- az idősödési folyamat „menedzsmentjének” elterjesztése már a fiatalokban,
- a társadalmi szemléletváltás mind a gazdasági, mind az idősödés társadalmi megítélését és megélését illetően.

³⁶ 81/2009. (X.2.) OGY határozat

Beavatkozási területek:

- A humánszolgáltató és védelmi rendszerek szolgáltatásait igénybe vevők jogainak fokozott védelme, az érdekérvényesítési képességük fejlesztése.
- Az időskori jövedelembiztonság az aktív életszakaszban alapozódik meg.
- Az idősellátás modernizációja, a humánszolgáltató és védelmi rendszerek egyre inkább a célcsoport szükségleteihez és igényeihez történő fejlesztésével, az akadálymentes hozzáférés feltételeinek megteremtése.
- A humánszolgáltató és védelmi rendszerek transzparenciájának biztosítása folyamatos minőségirányítási rendszerfejlesztés, a célcsoport aktív részvétele mellett.
- A sikeres idősödés kulcskomponenseinek erősítése: fizikai és szellemi aktivitás, mentális egészség, helyes táplálkozás, társas támogatás.
- Az idősök ellátása területén humánerőforrás- (hivatásos és laikus segítők, önkéntesek, családtagok) fejlesztés: képzés, személyiségfejlesztés, szervezetfejlesztés, „burn-out” prevenció.
- A mindenki számára hozzáférhető – érthető és érzékelhető – e-learning, e-információ és az e-szolgáltatások továbbfejlesztése, elérésükhöz történő hozzáférés és hozzájárulás támogatása, célzott programok az idősök számára az IKT-szolgáltatásokhoz való szélessávú hozzáférés biztosítására és a digitális tudás fokozása érdekében.

A „Közbiztonság és közrend további megerősítését célzó, a prevenciót előtérbe helyező” intézkedési terv keretein belül, illetve azon túlmenően is a körzeti megbízottak által folyamatosan kiosztásra kerültek a Bűnügyi Osztály Megelőzési és Áldozatvédelmi Alosztálya által a külterületeken élők – elsősorban idős koruk vagy egyéb ok miatt veszélyeztetettek - részére készített tájékoztatók, szórólapok. A körzeti megbízottak fokozott figyelmet fordítanak a felügyelet nélkül hagyott külterületi, illetve zártkerti területen található hétvégi házakra, a szezonálisan elkövetett betöréses lopások, terménylopások megelőzése, elkövetőinek eredményes felderítése érdekében.

Az időskorú, egészségügyi, szociális okból, vagy rossz mentális-és fizikai állapotban levő, esetlegesen egyedül élő, illetve más okból veszélyeztetett személyekkel elsősorban a körzeti megbízottak által a kapcsolattartás folyamatos, olyan körülményt nem észleltek, amely miatt azonnali intézkedéseket kellett volna megtenni (orvosi ellátás, biztonsági intézkedés, tanyagondnoki szolgálat vagy jegyző értesítése, stb.).

A kapcsolattartások alkalmával a körzeti megbízottak bűnmegelőzési célzattal, az áldozattá válás megelőzése érdekében minden esetben tájékoztatták az érintetteket az aktuális bűnelkövetési módokról, lehetséges elkövetőkről.

A Szalkszentmártoni Polgárőr Egyesület kiemelt figyelmet szentel az egyedül élő idősekre.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

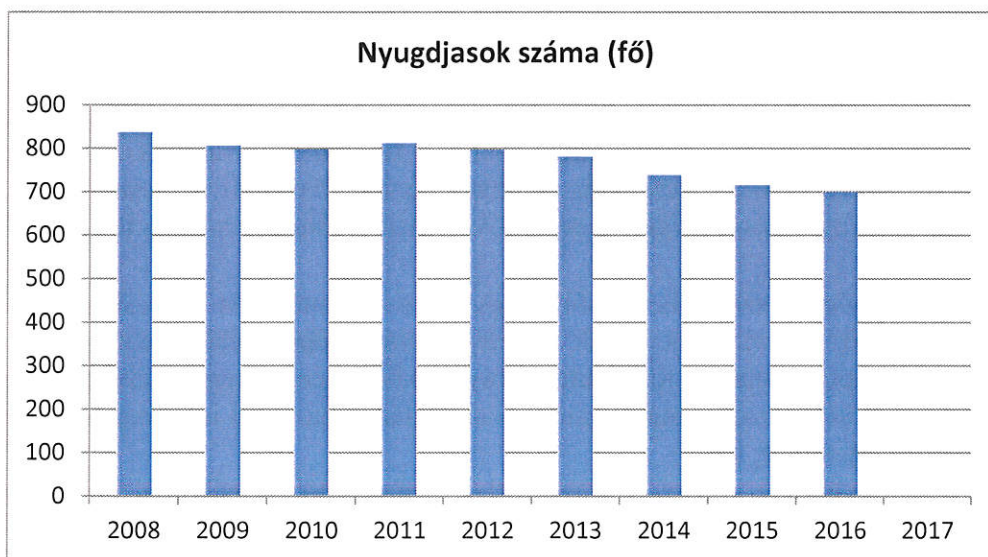
2016. január 1-i adatok alapján a településen 483 fő 65 év feletti lakos lakik, ami az állandó lakosságnak 18 %-át teszi ki. 305 nő és 178 férfi. A számok is tükrözik, hogy a nők jóval többen vannak. A 483 idős 63 %-a nő és 37 %-a férfi. A kevés születés, és a fiatalok munka után való elvándorlása miatt számadatok is igazolják, hogy egyre jobban előregedik a település. Ami ennél jobban aggasztó, hogy az idősök közül 180 háztartásban egyedül élnek. Sokan közülük nemcsak, hogy egyedül élnek, de még a közeli hozzátartozójuk sem él a faluban. Mivel jelentős a lakatlan ingatlanok száma is, és az idős emberek fokozottabban veszélyeztetettebbek lehetnek a lopások, betörések szempontjából, így kiemelt feladat az itt élő emberek vagyónvédelme.

Egyre nagyobb hangsúly kell fektetni az önkormányzatnak ezen idős emberekkel való törődésre.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	344	493	837
2009	329	477	806
2010	333	465	798
2011	333	479	812
2012	322	475	797
2013	311	470	781
2014	298	441	739
2015	284	431	715
2016	281	419	700
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrend- szeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és a demencia (szellemi leépülés).

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer:

1. saját jogú; és
2. hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

1. az öregségi nyugdíj,
2. a rehabilitációs járadék.

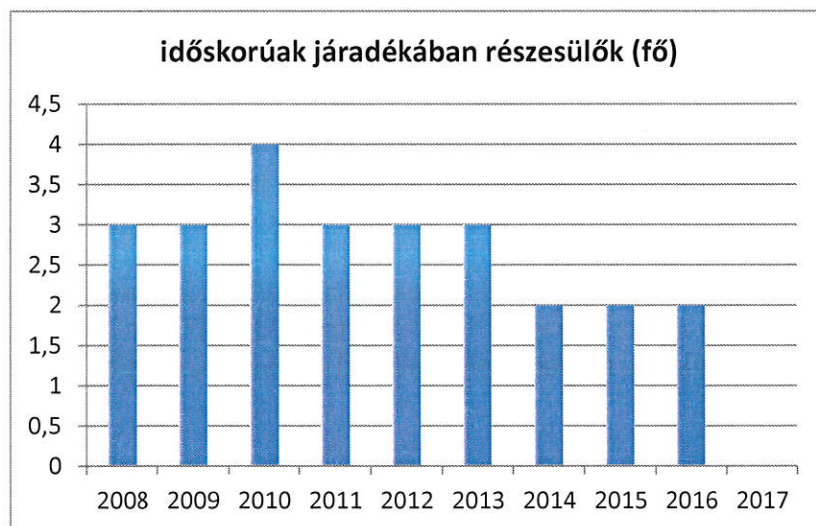
A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

1. az özvegyi nyugdíj;
2. az árvaellátás;
3. a szülői nyugdíj;
4. a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
5. özvegyi járadék.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	3
2009	3
2010	4
2011	3
2012	3
2013	3
2014	2
2015	2
2016	2
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a.) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkeznek.

A községben a fő megélhetési lehetőség a mezőgazdaságban van. Akinek van földterülete, az azon gazdálkodik, akinek nincs, annak pedig munkalehetőség nyílik alkalmi munkákra.

Jelenleg 198 az őstermelők száma a településen, és közülük 59 fő nyugdíjas őstermelő, aki a bevételeinek nagysága miatt átlépet a vállalkozók közé, és így adózik is a jövedelmei után.

b.) tevékeny idős kor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

2014-ben pár év kihagyást követően ismét működik nyugdíjas klub a településen. Rendszeres találkozásokhoz az Önkormányzat biztosítja a helyiséget. A terem biztosítása a HEP intézkedési tervei között szerepel. A helyi rendezvényeken kívül kirándulásokon is részt vesznek a csoport aktív tagjai.

A Képviselő-testület kiemelten kezeli az időseket, és intézményein keresztül biztosítja az aktív bekapcsolódásukat a közéletbe.

c.) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Mivel egyébként sem bővelkedik a község munkalehetőségekkel, így nem nagyon van lehetőségük a munkáltatóknak a diszkriminációra. Új munkahelyek nem létesülnek, a meglévő munkahelyeken pedig a bevált megszokott munkaerők dolgoznak. A közséféra is jellemző, hogy néhány kivételes esetet leszámítva, aki el tudott helyezkedni itt, az innen megy nyugdíjba. Természetesen a törvényi szabályozásokat mindig betartva, szem előtt tartva.

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Éppen ezért csak következtethetünk annak létezésére. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Szalkszentmárton Község Önkormányzata 2017-ben Idősügyi koncepciót fogadott el, melyben tételesen rögzíti azokat a beavatkozási területeket, melyeket szem előtt tart a helyi idősek helyzetének javítása érdekében.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés, valamint az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok.

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

a.) az időskorúak egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Felnőtt háziorvosi szolgálat minden nap 3 órás időtartamban áll a lakosok rendelkezésére. A háziorvosunk a rászoruló idősekhez, akik nem tudnak megjelenni a rendeléseken házhoz megy. Minden nap délután 15 órától Dunavecscén, a szomszéd településen hétközi és hétvégi háziorvosi ügyelet van biztosítva az önkormányzatok együttműködési megállapodása alapján. Probléma, baleset esetén a mentő maximum 10 perc alatt kikerkezik, szintén Dunavecscéről. Az idős embereknek, és a krónikus betegeknek minden kedden délelőtt vérvétel lehetősége van biztosítva, így nem kell ez ügyben utazniuk. Dunavecscén, tőlünk mintegy 10 kilométerre található az elmúlt évben felújított szakrendelő komplexum, amely közvetlen buszjáráttal, mintegy 10 perc menetidővel megközelíthető. A Dunát átszelő Pentele-hídon a dunaújvárosi kórház 25 km-re, közvetlen buszjáráttal 30 perc alatt elérhető. 2017. december 1-jétől helyben fogorvosi ellátást biztosít az önkormányzat.

Az önkormányzat konyhája minden munkanapon meleg ebédet biztosít az azt igénylő idős emberek részére, és ezt az ebédet minimális térítés ellenében még házhoz is szállítja. Jelenleg ez 107 idős ember számára jelent segítséget. Azt sem kell figyelmen kívül hagyni, hogy mivel házhoz szállítják az önkormányzat dolgozói az ebédet, így napi kapcsolatban vannak ezekkel az emberekkel, és így a jelzőrendszer részeként, ha problémát látnak, jeleznek, így a megfelelő segítség időben érkezik.

Az önkormányzat közmunkaprogram keretében házi segítségnyújtást végez a településen. Elsősorban idős, mozgáskorlátozott, egyedül élő személyeknél végzik a mindennapi élethez kapcsolódó feladatok ellátását – havazás, - favágás, - fűnyírás. A községben jelenleg 115 főnél végeznek házi szociális gondozást. A KESZI 3 főt, míg az Evangélikus Pünkösdi Közösség Országos Cigány Misszió Segítő Szolgálat 7 főt alkalmaz jelenleg a 115 fő gondozására.

b.) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Községi könyvtárunk 2015. január 01.-jétől csatlakozott a megyei könyvtár szervezethez és így annak szolgáltató helyévé vált 2015. augusztus 20-án ünnepélyes könyvtárátadó partit követően modern, a kor elvárásainak megfelelő színvonalú könyvtár fogadja a látogatókat. A könyvek mellett napilapok, folyóiratok várják az olvasni vágyókat. A könyvtárban több számítógép található, internetezni, nyomtatni és fénymásolni is lehet. Az idős gyengén látó embereknek nagyító lámpák és speciális billentyűzetek is rendelkezésükre állnak.

A nyugdíjas klub rendszeresen szervez kirándulásokat, és színházlátogatásokat, ahol a nyugdíjasok szép számban szokták képviseltetni magukat. Minden évben augusztus 20-án falunapot szervez az Önkormányzat, ahol különös tekintettel minden korosztályra szervezi a fellépő művészeket, és a programokat.

Az 50 éve Szalkszentmártonban házasságot kötött házaspárokat minden évben felköszöntik a Falunapon és a Szalkszentmártoni Petőfi Sándor Emlékkiállítás a családi fotókból kiállítást rendez „Hálósobánk falán” címmel.

A HEP intézkedési tervei között szerepel az Idősek Napja alkalmából szervezett rendezvény fellépő vendégekkel, vendéglátással egybekötve. Legalább 120 megjelent vendégre számít az önkormányzat.

c.) idősök informatikai jártassága

Az idősebb korosztály digitális tudása, informatikai jártassága a többi korosztályhoz képest minden bizonnyal rosszabb. Amíg a fiatalok már a technika világába születnek bele, és mindezt már iskolai szinten oktatják nekik, addig az idősebb korosztályból csak azok nyitnak leginkább a számítógépek világa felé, akiknek a gyermekei, unokái távol laknak tőlük, és a kommunikációt megkönnyíthetik vele. 2014-ben ingyenes informatikai képzésen vehettek részt a településen élők a TÁMOP 2.1.2 program keretében. A jelentkezők között szép számmal voltak nyugdíjasok.

2018-ban a GINOP-3.3.1-16-2016-00001 azonosítószámú projekt keretében megvalósításra kerülő „Digitális Jólét Program Pontok fejlesztése” című pályázati felhívásra az önkormányzat pályázatot nyújtott be, melynek keretében további eszközvásárlásra lesz lehetőség pozitív elbírálás esetén. Az EFOP-1.5.3 projekt révén pedig széles sáv szélességű internet ad háttérrel a világhálón való szörfözéshez 2018 második felétől.

6.4. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése Képzések igény szerinti bővítése
Gyakran válnak áldozattá	Idősök személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége³⁷

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

Magyarország az elmúlt években, évtizedekben jelentős jogalkotási lépéseket tett a fogyatékos emberek életminőségének javítása, önálló életvitelének és társadalmi integrációjának elősegítése érdekében. E szabályozások közül mindenekelőtt a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.), valamint a Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló – a 2007. évi XCII. törvénnyel ratifikált – ENSZ-Egyezmény emelhető ki. Emellett fontos alap az Európai Bizottságnak az Európai fogyatékos-ságügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt COM/2010/636 számú közleménye.

A fogyatékos-ságügyi szakterület egyik legfőbb jellemzője, hogy az élet valamennyi területét, és így szinte minden államigazgatási ágazatot egyaránt érint, ezért a fenti dokumentumok érdemi alkalmazása a mindenkori kormányzat részéről gondosan tervezett, összehangolt intézkedéseket követel meg.

A fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátásokat a KESZI látja el a településen.

Aktuális jogszabályok:

- 141/ 2000(VIII.9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékos-sá minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékos-sági támogatás folyósításának szabályairól

³⁷ 15/2015. (IV. 7.) OGY határozat

- 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2006. évi CXVII. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról
- 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 490 578 fő, azaz a népesség 4,9%-a vallotta magát fogyatékos személynek. Nemzetközi vizsgálatokra épülő szakértői becslések ezzel szemben azt mutatják, hogy a lakosság átlagosan 10%-a él valamilyen fogyatékossgal, a valós szám tehát hazánkban is inkább az 1 milliót közelítheti.

Fogyatékkal élők támogatásának területei:

- Lakhatás, szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés
- Pénzbeli és természetbeni ellátások és szolgáltatások
- Rehabilitáció
- Hozzáférhetőség

Fogyatékos személyeket érintő alapelvek: Prevenció, Önrendelkezés, Teljes és hatékony társadalmi részvétel, Egyetemes tervezés, Semmit rólunk nélkülünk, Hátrányos megkülönböztetés tilalma, indokolt előnyben részesítés, Ésszerű alkalmazkodás

Fogyatékkal élők helyzetének javítását célzó beavatkozási területek:

- A fogyatékos emberek társadalmi befogadását támogató szakmai fejlesztések
- Egészségügy, korai felismerés, diagnosztika
- Alap- és szakellátások, (tájékoztatás, hozzáférés biztosítása)
- Támogató technikai eszközök
- Korai fejlesztés, oktatás, képzés
- Köznevelés (inklúzió, gyermekek fogyatékkal élőkhez való viszonya, középfokú oktatás elérhetősége SNI fiatalok számára is)
- Szakképzés, felnőttképzés (fiatalok munkaerő-piaci helyzetének javítása)
- Felsőoktatás, (fogyatékoságügyi, hozzáférhetőségi, rehabilitációs, jelnyelvi ismereteket tartalmazó képzési modulok, felsőoktatásban tanuló fogyatékos fiatalok segítése.
- Életpálya tervezés, Foglalkoztatás, Szociális szolgáltatások és ellátások, Támogató szolgálatok, Komplex rehabilitáció, Koordináció, „kliensút”
- Önrendelkezés, önálló életvitel, támogatott döntéshozatal, lakhatás, fogyatékos személyek és családjaik, közlekedés, sport, kultúra, turizmus.

Többszörösen veszélyeztetett csoportok: pl.: fogyatékkal élő nők és gyermekek

A többszörös fogyatékossgal élő emberek (így például a súlyosan és halmozottan sérült emberek, illetve a fogyatékossgal mellett beilleszkedést nehezítő viselkedési problémával élő emberek) és családjaik helyzetéről, speciális igényeiről kevés információval rendelkezünk. Így fontos lenne olyan szakpolitikai stratégiák kialakítása és megvalósítása, melyek ezeknek az embereknek a komplex rehabilitációját segíthetik elő.

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 25 787 fogyatékkal élő ember élt Bács-Kiskun megyében, ez a népesség közel 5 százaléka. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérültek a legnépesebb csoport.

Szalkszentmártonban a fogyatékossgal élők száma 2011-ben 130 fő volt. (KSH népszámlálás)

7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

- a.) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Szalkszentmártonban a legtöbb közintézet akadálymentesített. A HEP Intézkedés Tervei között a járdák és az orvosi rendelő akadálymentesítése szerepel.

A Mozgáskorlátozottak Szalkszentmártoni Egyesülete sokévi működés után befejezte munkáját, de az önkormányzat továbbra is fontosnak tartja és a lehetőségekhez képest igyekszik támogatni a fogyatékkal élőket.

Az Önkormányzat a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatallal kötött megállapodás értelmében - a TÁMOP 1.1.1-12/1 „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése alapján – foglalkoztatott 2014-ben 10 hónapig, 2015-ben 8 hónapig takarítót a Művelődési Házban.

- b.) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincsenek róla sem adataink, sem értesüléseink, hogy bárkit is hátrányos megkülönböztetés ért volna a fogyatékosága miatt.

- c.) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

2009. január 1-vel létrejött a Felső-Kiskunsági és Dunamelléki Többcélú Kistérségi Társulás Kistérségi Egyesített Szociális Intézménye KESZI.

A KESZI a kistérség 10 településéből 9 településen Apostag, Dunaegyháza, Dunavecse, Kunadacs, Kunpeszér, Kunszentmiklós, Szalkszentmárton, Tass és Újsolt látja el a helyi önkormányzatok valamennyi szociális alapellátási feladatát, valamint két szakosított intézményt működtet.

Az egyik ilyen szakosított intézmény a Fogyatékosok Bentlakásos Intézménye, amely Tasson található, tőlünk 5 kilométerre. Átlagos szintű gondozást, ápolást végeznek térítés ellenében.

Természetesen a fogyatékkal élő emberek is igényelhetik a hétköznapiakra az Önkormányzati Konyha által készített meleg ebédet térítés ellenében, melyet kérésre házhoz is szállítanak.

- d.) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Középületeink akadálymentesítettek. Az orvosi rendelőben a 2013-ban elfogadott HEP intézkedési tervei között szerepelt a vizesblokk akadálymentesítése, mely 2015-ben megvalósult. A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat akadálymentesítésére terveink szerint néhány éven belül sor kerül.

- e.) munkahelyek akadálymentesítettsége

A közintézetek többsége akadálymentesített. Nem tudunk beszámolni más akadálymentesített munkahelyről a településen.

- f.) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A településen közlekedő autóbusz társaságok járművei nem mélypadlósak.

g.) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Nincs ilyen információnk.

h.) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Nem tudunk beszámolni a területet érintő pozitív diszkriminációról.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	50	9
2009	45	7
2010	47	6
2011	140	7
2012	140	6
2013	129	10
2014	125	9
2015	118	8
2016	104	9
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség	az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és forprofit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) A 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Szalkszentmártoni Református Egyházközség, Szalkszentmártoni Katolikus Egyházközség, Evangélikus Pünkösdi Közösség Országos Cigány Misszió Segítő Szolgálat

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

A településen működő civil szervezetek:

Szalkszentmártoni Polgárőr Egyesület, Tűzmadarak Túramotoros Egyesület, Kulturált Környezetünkért Szívvel Egyesület, Szalkszentmártoni Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Szalkszentmárton Község Labdarúgó Sportegyesület, Szalkszentmártoni Néptánc Egyesület, Petőfi Sándor Emlékmúzeum Baráti Köre, 3143. számú Petőfi Sándor Úttörőcsapat, Korszerűbb Óvodáért Szalkszentmárton Alapítvány, Korszerűbb Iskoláért Szalkszentmárton Alapítvány, Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió, Szalkszentmártoni Nyugdíjas Klub, Szalkszentmártoni Szederinda Néptánc Egyesület, Szentmárton Sportegyesület

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Térségi és mikro térségi társulások az önkormányzat alapvető közfeladatainak ellátására.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Nemzetiségi önkormányzat jelenleg nem működik a településen.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Írásos megállapodások alapján végzik a civil szervezetek a célcsoportokkal kapcsolatos tevékenységeket.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A helyi vállalkozások egyedi ajánlatokkal segítik a programokhoz kapcsolódó készletbeszerzéseket.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a.) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program az Önkormányzat honlapján, www.szalkszentmarton.hu közzétételre kerül. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján a folyamatokat, intézkedéseket megismerik, és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást. Az érdekképviselői szervek részvételével zajlott HEP fórumon elhangzottak figyelembe vételével kerültek összeállításra.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összesítése:

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka főként a tartós munkanélküliség	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása, egyéb helyi munkateremtési lehetőség felkutatása
Télen nehezen megoldható a fűtés	Lehetőségekhez mérten tüzelő biztosítása
A lakosság egészségügyi állapota megfelel az országos mutatóknak, nem jó	Egészségügyi szűrések népszerűsítése, az egészségtudatos életmódra nevelés, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti
A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
egyre több a beszédhibás gyerek	többszöri logopédiai szolgáltatás
érzelmileg sérült, magatartásproblémás gyerekek	gyermekpszichológus
sajátos nevelési igényű gyerekek	gyógypedagógus, mozgásterapeuta
A köznevelési rendszer átalakításával önkormányzat fenntartó státuszából működtetői státuszba került.	2013. január 1. napjától a köznevelési rendszer átalakításából adódóan újra kellett gondolni azokat a feladatokat, programokat, támogatási rendszert, amelyet az Önkormányzat, mint fenntartó biztosított.
A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A TGYS, GYED, GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése Képzések igény szerinti bővítése
Gyakran válnak áldozattá	Idősök személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség	az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe
közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei	fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Községi Karácsony hagyományoszerű megtartása	Önkormányzat Felelős: Polgármester
	Téli tüzelő hozzájárulás	Önkormányzat Felelős: Polgármester
Gyermekek	Ösztöndíj tanulók, hallgatók számára	Önkormányzat Felelős: Polgármester
	A gyermekek testi épsége védelmében esésvédő gumiszőnyegek elhelyezése a kerti játékok alatt az óvoda udvarán	Önkormányzat Felelős: Óvodavezető
Idősök	Idősök napja alkalmából rendezvény tartása	Önkormányzat, Felelős: Polgármester
	Nyugdíjasklub számára terem biztosítása klubrendezvények tartására	Önkormányzat, Felelős: Polgármester
Nők	Nők mammográfiai szűrővizsgálata	Önkormányzat Felelős: Védőnő
	Nők munkába állásának támogatása	Önkormányzat, Felelős: Polgármester
Fogyatékkal élők	Az orvosi rendelő akadálymentesítése	Önkormányzat, Felelős: Polgármester
	Járdák akadálymentesítése	Önkormányzat, Felelős: Polgármester

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák is értékteremtő munkát végeznek.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők merjék felvállalni helyzetüket, bátran, és időben kérjenek segítséget. Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek képzését, oktatását, egészségügyi ellátását. Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális alapszolgáltatásainak biztosítására. Elengedhetetlennek tartjuk a nők támogatását a gyermekek napközbeni ellátásának nyújtásával. Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők komfortérzetének javítására.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)
 3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés és következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi problémák megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja a egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1.	Közszociális Karácsony hagyományok erősítése megújítása	A szegénységben élők száma növekszik	Ünnepi hangulat teremtése, nehéz körülmények között élők segítése	költségvetés és	ünnepi műsor megtartása, vendéglátás	Polgármester	folyamatos, minden évben megrendezésre kerül karácsony előtt 2023. december 31.-ig	megjelentek száma	Önkormányzat	évente
2.	Téli tüzelő hozzájárulás	A téli fűtés komoly kiadást jelent a családok számára	Nehéz körülmények között élők fűtési költségeit enyhíteni	költségvetés és, pályázat	több mint 100 család téli fűtéséhez hozzájárulni	Polgármester, Családsegítő szolgálat	folyamatos, minden évben a forrásokhoz mérten 2023.12.31-ig	évente egyre több család	Önkormányzat	évente

II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1.	Ösztöndíj tanulók, hallgatók számára	A tanulmányi költséges aránytalan terhet rónak a családokra	A nehéz körülmények között élő gyerekek is tanulhassanak	költségvetés, Arany János, Bursa ösztöndíjak	évente átlagosan 8 tanulónak ösztöndíj	Polgármester	évente 2018.12.31-ig	Több gyerek tanulhat településen és a településről	Önkormányzat	évente
2.	A gyermekek testi épsége védelmében essésvédő gumiszőnyegek elhelyezése óvoda udvarán	Ha már megtörténik a baj, mérsékeljük. Egészségtelen homok lecserélése	Fokozott védelem a mozgásos szabadtéri játékok alkalmával.	pályázat	Négy játék alatt kb. 40 m ² elhelyezése	Polgármester, Óvodavezető	2019. december 31.	Testi egészség védelme	Önkormányzat	a megvalósulási időszak után folyamatos ellenőrzés

III. A nők esélyegyenlősége										
1.	A nők mammoográfiai szűrővizsgálata	A egyeszekh ilyen végzik a vizsgálatot, ami 60 km-re található településtől	Egészségmegőrzés, rák megelőzés	Költségvetés	Helyszíni mammoográfiai vizsgálat	Védőnő	évente folyamatos kialakult névsor szerint 2023.12.31.	Egészségügyi problémák időbeni felismerése	Önkormányzat	évente
2.	Nők munkába állásának támogatása	Születést követően a munkába való visszatérés nehézségekből	3 év alatti gyerekek napközbeni elhelyezését bővíteni kell	költségvetés	A legkisebb gyerekek nappali ellátásának megoldása	Óvoda, családi napközi, Védőnő	pályázati források folyamatos figyelmével 2023.12.31-ig	Több munkába álló nő	Önkormányzat	évente

IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1.	Idősek napja alkalmával előadással egybekötött vendéglátás	A nyugdíjas korosztályra jellemző a bezárkózás, ők már nem annyira ünnepelnek	Idősek ünnepét szebbé tenni, kiemelt figyelemmel az egyedül élőkre.	Idősügyi koncepció és költségvetés	Évente egy rendezvény	Polgármester, Nyugdíjasklub vezető	évente 2018.12.31.	több boldog idős ember	Önkormányzat költségvetése	évente
2.	Nyugdíjasklub számára terem biztosítása klubrendezvények tartására	Ismételten működik a nyugdíjasklub, a rendezvényekre-teremre van szükség	Támogatni a nyugdíjasok klubéletét.	Idősügyi koncepció és költségvetés	Terem/termek biztosítása	Polgármester	folyamatos 2018.12.31	minél több megtartott rendezvény	Önkormányzat költségvetése	éves terv alapján, rendszeresen
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1.	Az orvosi rendelő akadálymentesítése	Az épületben elérhető humán szolgáltatások nehezen megközelíthetőek	Az épület megközelíthető legyen a mozgáskorlátozottak számára is	Költségvetés, pályázat	Akadálymentesítési munka elvégzése	Polgármester	2019. december 31-ig.	A fogyatékkal élők gördülékenyen tudják megközelíteni a rendelőt	Önkormányzat költségvetése, pályázati források	Az átadást követően folyamatos fenntartás.
2.	Járdák akadálymentesítése, fenntartása	A mozgáskorlátozottak nehezen tudnak közlekedni a szintkülönbség miatt	Könnyebb közlekedés a kerekesszékelők részére	Költségvetés, pályázat	Rövidtáv: minél több visszaküldött igényfelmérés Középtáv: hasznos és jó programok Hosszútáv: résztvevők száma a programokon	Polgármester	folyamatos 2023. december 31-ig	A fogyatékkal élők gördülékenyen tudják ügyeiket intézni.	Önkormányzat	éves terv alapján, rendszeresen

Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a HEP-t valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat HEP-ban részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplővállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű terveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására HEP Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok a településen maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

Fórum tagjai: Intézményvezetők, helyi civil szervezetek

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében fórumokat tartunk egészségügyi, oktatási-nevelési szakemberekkel. Ezt követően a honlapra feltéve várjuk az észrevételeket.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a HEP nyilvánosságra hozatala is, és a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása egyesületekkel, majd összesítve megtárgyalja a Szociális Kerekasztal.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására évente tájékoztatást adunk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a Képviselő-testület felé, a Szociális Kerekasztalon keresztül informáljuk az intézményeket, az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről az esélyegyenlőségi referens felel:

- Feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

Az intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelősége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben éves felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz a Képviselő-testületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén a HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelőségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

A HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Elfogadás módja és dátuma

Szalkszentmárton Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 134/2018. (V.30) számú határozatával elfogadta.

Szalkszentmárton, 2018. május 30.

Káposztás Tibor
polgármester

Szalkszentmárton Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

2018. 05.30.

Balogh Károlyné
Szalkszentmártoni Nyugdíjasklub vezetője

2018. 05.30.

Kovácsné dr. Weisz Boglárka
KÖSZI Elnöke

2018. 05.30.

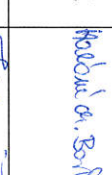
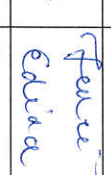

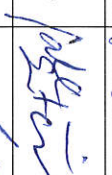

Szabó Viktor
Szalkszentmártoni Polgárórség Elnöke

2018. 05.30.

Mizseiné Czigler Judit
védőnő

HEP elkészítési jegyzék³⁸

NÉV ³⁹	HEP részei ⁴⁰										Aláírás ⁴¹	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Káposztás Tibor	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	
Halászné dr. Borbély Anett	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	
Jenei Edina	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	
Szekeresnő Pinczés Györgyi	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	
Gallai Eszter	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	
Szabó Viktor	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	R É T T E	

³⁸ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP szűkszerű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³⁹ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyekkel, intézményekkel, partnerekkel.

⁴⁰ A jegyzék oszlopaitba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű kanikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételt, támogat, ellenezte.
R= részt vett, É= észrevételt, T=támogatta, E= ellenezte.

⁴¹ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvétele a HEP elkészítési folyamatban.

Szalkszentmárton Község Önkormányzata Képviselő-testülete

183-7/2/2018.

K i v o n a t

Szalkszentmárton Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2018. május 30-án megtartott zárt ülésén

Kihagyva a kihagyandók

134/2018.(V.30.)

Szalkszentmárton Község Önkormányzata Helyi
Esélyegyenlőségi Programjának elfogadása

H a t á r o z a t

Szalkszentmárton Község Önkormányzata Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) megtárgyalta az előterjesztését és az alábbi határozatot hozza:

- 1/ A Képviselő-testület úgy határoz, hogy elfogadja Szalkszentmárton Község 2018-2023 között hatályos Helyi Egyenlőségi Programját.
- 2/ A Képviselő-testület megbízza Káposztás Tibor polgármestert a további teendők ellátásával.

Felelős: Káposztás Tibor polgármester
Határidő: azonnal

Kapja:
1. pályázati-igazgatási ügyintéző

Káposztás Tibor sk.
polgármester

Halászné dr. Borbély Anett sk.
jegyző

A kivonat hiteles: 2018. június 22.

Langóné Béki Katalin
Langóné Béki Katalin
ig.főea.

